IZDAJA CP »GORENJSKI TISK« - UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR - GLAVNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK - ODGOVORNI UREDNIK GREGOR KOCIJAN - TEL.: UREDNIŠTVO IN UPRAVA 21-90, GLAVNI UREDNIK 24-75 - TEKOČI RAČ. PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135

LETO XIV — KRANJ, SREDA, 20. DECEMBRA 1961 — ŠT. 1[illegible]

GLAS

IZHAJA OD OKTOBRA 1947 KOT TEDNIK - OD 1. JANUARJA 1956 KOT POLTEDNIK - OD 1. JANUARJA 1960 TRIKRAT TEDENSKO: OB PONEDELJKIH, SREDAH IN SOBOTAH - LETNA NAROČNINA 900 DIN, MESEČNA NAROČNINA 75 DIN, POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Vojaki kranjskega garnizona ogledujejo delo v Gorenjski tiskarni

Ob 20-letnici rojstva Jugoslovanske ljudske asmade

Ponos naših narodov

Jugoslovanski narodi so prisluhnili klicu Komunistične partije in se odzvali pozivu na vstajo. Streli iz prvih pušk so odjeknili po vsej naši domovini. Zastava vstaje je zaplapolala nad Srbijo, Črno goro, Slovenijo, Hrvatsko, Bosno in Hercegovino ter Makedonijo. V prvih bojih partizanskih odredov se je začela rojevati REPUBLIKA in njena ARMADA. V štiriletnem osvobodilnem in revolucionarnem boju so se jugoslovanski narodi borili za svojo svobodo, utrjevali in izgrajevali svojo ARMADO in ljudsko oblast. Iz majhnih partizanskih odredov se je v krvavih bojih kalila močna in svobodna ARMADA z visoko moralo in bogatimi izkušnjami.

Ob današnjih proslavah se ponovno spominjamo slavne ustanovitve I. proletarske brigade v vasici Rudo, nadčloveške vztrajnosti njenih borcev na zgodovinskem »igmanskem« pohodu in tolikih bojev na življenje in smrt, v katerih je zgubilo življenje 300 tisoč borcev. Ob takih najtežjih dnevih naše revolucije se je kalila naša armada, se je razvijal in utrjeval humanizem, požrtvovalnost, ljubezen do naroda in svobode ter mržnja do vseh osvajalcev. V tem duhu se vzgajajo tudi današnji borci — branitelji naše neodvisnosti in socialistične graditve. Njihova življenja in življenja ostalih rodoljubov so postala čvrst temelj, na katerem je nastala in se razvijala naša armada. In ko sedaj drug drugemu čestitamo za 20-letnico Jugoslovanske ljudske armade, se s ponosom spominjamo vseh tistih padlih in njihovih herojskih dejanj.

Ko so na krvavih bojiščih druge svetovne vojne utihnili topovi in ko je bil osvajalec primoran položiti orožje, se je začelo novo življenje mlade in v vojni prekaljene JLA. Ob izvrševanju naloge branilca težko pridobljene svobode in neodvisnosti v ljudski revoluciji se je armada še nadalje krepila in razvijala. Hkrati pa je pomagala pri obnovi dežele. Pripadniki JLA so opravili v prvih letih svobode nad 2 milijona delovnih ur na velikih delovnih akcijah. Tudi enote kranjskega garnizona so dale v teh delih precejšnji prispevek: cesto čez Jelovico, zasavsko cesto, železniško progo pri Kumrovcu, reševanje v Tržiču in drugo.

V današnjem svetu še obstaja nezadržno tekmovanje za oborožitvijo in splošna vojna napetost, ki jo povzroča politika dveh blokov, naša armada pa bdi nad varnostjo dežele in varuje s krvjo priborjeno svobodo in uspehe 16-letne graditve. Tako kot v prvih dneh revolucije tudi danes naša vojska v ljubezni in skrbi do svojega ljudstva črpa svojo moč in nepremagljivost iz ljudstva samega. Iz štiriletnega narodnoosvobodilnega boja je JLA izšla kot močna in sodobna armada,

(Nadaljevanje na 2. str.)

Po občinski mladinski konferenci na Jesenicah

Jeseniška mladina in delovne akcije

Iz zelo živahne razprave na nedavni občinski konferenci jeseniške mladine je bilo razvidno, da se mladina v polni meri zaveda nalog, ki jih nalaga družba in ki zadevajo mladega človeka na delovnem mestu, v šoli in drugod.

Če globlje analiziramo, ugotovimo, da je mladina zelo kritično ocenila svoje delo. Delegat iz osnovne organizacije SGP »Save« je ostro obsodil kritično gledanje na mladino iz bratskih republik, ki so zaposleni v podjetjih jeseniške občine. Dejal je, da se dobro zavedajo svojih nalog, toda med mladimi je še vedno dovolj takih, ki jih še nismo uspeli vzgojiti tako ,da bi razumeli naš družbeni razvoj in se vanj aktivno vključili. Precej je bilo tudi govora o problemih ženske mladine na Jesenicah. Dekleta vedno bolj čutijo potrebo, da bi se vključevala in sodelovala pri uresničevanju družbenih nalog. Mladi so na konferenci spregovorili tudi o poklicnem usmerjanju kot povezanem procesu prosvetljevanja in poklicnega usmerjanja mladih v poklice. Poklic je za vsakega človeka prvi pogoj za srečno življenje in bodoči Občinski komite LMS na Jesenicah bo tem problemom posvetil več pozornosti. Idejno-vzgojno delo bo eno od osnovnih nalog komiteja. Ne samo šole za življenje in mladinske politične šole ,tudi debatni klubi, tribune mladih in proizvodne konference se morajo uveljaviti in najti svoje mesto.

V perspektivi razvoja jeseniške komune je vključena med drugim tudi gradnja športnega parka, nadalje gradnja žičnice na Črni vrh itd. Konferenca je sprejela in potrdila tudi sklep, da vsa ta dela sprejme in opravi jeseniška mladina (v prihodnjem letu bo organizirala mladina delovne akcije doma). Tako bomo zgradili športni park, žičnico in drugo.

F. Ban

Vsklajevanje je potrebno

Predvidoma januarja bo Okrajni ljudski odbor Kranj razpravljal o perspektivnem planu, ki naj bi začrtal osnovne smeri gospodarskega razvoja našega okraja v prihodnjih letih. Tokratni perspektivni plan stvari ne bo podrobneje konkretiziral, bo le resolucija, ki bo služila usmerjanju gospodarstva. Hkrati z obravnavanjem resolucije perspektivnega plana bo Zavod za gospodarski razvoj v Kranju izdal podrobnejšo analizo gibanja gospodarstva v preteklih štirih letih in o predvidenem gibanju v letih 1961—1965. Vendar pa bo ljudski odbor razpravljal le o predloženi resoluciji, medtem ko bodo omenjene analize lahko služile le kot primerjava oziroma kot zavodova presoja gospodarskega razvoja. Okrajni ljudski odbor bo torej sprejel in potrdil kot veljaven akt le resolucijo o perspektivnem planu.

Sam sistem planiranja je sedaj pri nas v nekakšni krizi. Družbene in ekonomske spremembe zahtevajo namreč nov način planiranja. Obstoječe metode ne ustrezajo več pogojem našega gospodarstva. O tem je že razpravljalo predsedstvo Centralnega sveta Zveze sindikatov, še posebno pa je potrebno po novem sistemu planiranja poudaril na zadnjem plenumu Glavnega odbora SZDL Vinko Hafner.

Vzporedno z ostalimi problemi nadaljnjega planiranja se pojavljajo tudi vprašanja, v kakšni obliki naj bi okrajni ljudski odbori sprejemali vsakoletne družbene plane oziroma kako naj bi skrbeli in urejevali ekonomski razvoj na svojem področju. Letni okrajni plani (resolucije) bi morali obravnavati številne konkretne in drobne stvari, ki pa že bolj ali manj spadajo v občinske družbene načrte. Vsa ta problematika še ni rešena, vendar nekateri gospodarski strokovnjaki menijo, naj bi okraj vsako leto proučil in koordiniral občinske družbene plane. Tovrstna koordinacija je nedvomno potrebna, saj pogosto

(Nadaljevanje na 2. strani)

Škofja Loka, 18. decembra — V počastitev občinskega praznika je bila danes popoldne v dvorani kina »Sora« slovnostna seja Občinskega ljudskega odbora Škofja Loka. Slavnostne seje, ki je nosila obeležje jubilejne obletnice vstaje jugoslovanskih narodov, so se udeležili tudi številni gostje, med njimi tudi član CK ZKS Boris Ziherl, sekretar OK ZKS Kranj Janko Rudolf, sekretar IS LS LRS za delo Miran Košmelj in podpredsednik OLO Kranj Ivan Bertoncelj-Johan.

Da bi se oddolžili spominu padlih, je z današnje slavnostne seje odnesla posebna delegacija venec pred spominsko ploščo v Dom ZB, nato pa je Milan Žakelj v slavnostnem govoru najprej obudil spomine na dogodke pred dvajsetimi leti. V nadaljevanju je govoril o razvoju ljudske oblasti in o uspehih, ki jih je dosegla ta ljudska oblast rojena sredi ogorčenih borb za svobodo in človeško dostojanstvo.

Kakor vsako leto je tudi na današnji slavnostni seji Občinski ljudski odbor podelil priznanja najzaslužnejšim državljanom oziroma delovnim kolektivom, ki so mnogo doprinesli k družbenemu in ekonomskemu napredku. Ljudski odbor je soglasno potrdil predlog Sveta za industrijo in obrt, da se dodeli plaketa Občinskega ljudskega odbora Škofja Loka delovnima kolektivoma Transturista in Gorenjske predilnice.

Ljudski odbor je podelil priznanje tudi Antonu Peternelju-Igorju za njegovo dolgoletno plodno delo. Z enako utemeljitvijo so izročili priznanje tudi Francu Križaju in pevskemu zboru kulturno-umetniškega društva iz Virmaš.

Na sliki: Predsednik delavskega sveta podjetja Transturist prejema plaketo, s katero je ljudski odbor odlikoval delovni kolektiv omenjenega podjetja za njegovo uspešno delo

Pred ustanovitvijo Društva prehrambenih in živilskih delavcev

Izboljšati prehrano prebivalstva

VRSTO NEPRAVILNOSTI IN TEŽKOČ PRI PREHRANJEVANJU PREBIVALCEV BO MOGOČE ODPRAVITI LE S SODELOVANJEM VSEH, KI SO PRI TEM KAKORKOLI UDELEŽENI

Skorajda ne mislimo več na to, da smo pred nepolnim desetletjem še kupovali živila na karte in je bila torej njihova količina kar se da omejena. Tedaj je bila v ospredju problemov prehranjevanja skrb, kako zagotoviti zadostno količino živil za vse prebivalce. Sedaj je hrane v glavnem dovolj, zato moramo korak naprej in usmeriti prizadevanja v to, da bo prehrana našega prebivalstva čimboljša. Površen opazovalec bi morda dejal, da tu ni kdo ve kaj dosti več storiti, vendar je prav na tem področju mnogo nepravilnosti, s katerimi se bo nujno treba spoprijeti in jih odpraviti. Tako na primer niso najboljše naše prehrambene navade, na Gorenjskem precej šepa preskrba z mesom, kruhom, mlekom in mlečnimi proizvodi, trgovine niso pripravljene za sodobno prodajo živil, hrana v mnogih gostinskih obratih in predvsem v obratih družbene prehrane ne ustreza biološkim potrebam delovnih ljudi, tehnološki postopki predelave živil so zastareli itd. itd.

Pri nas imamo celo vrsto forumov, ki so kakorkoli vključeni v kompleks skrbi za prehrano prebivalstva (industrijska, trgovska, obrtna in gostinska podjetja, kmetijske zadruge, zbornice, zavodi za napredek gospodinjstva, zavodi za zdravstveno varstvo itd.) Mnogi izmed navedenih so se že večkrat lotili katerega izmed problemov, vendar povsem nevsklajeno z ostalimi, ki se za ta problem animajo. Mnoge akcije so zato dale slabše in mnogo dražje rezultate, kot bi jih sicer ob skupnem sodelovanju.

Razvoj potreb je privedel do tega, da je bilo potrebno misliti na ustanovitev foruma, ki bi usmerjal in vsklajeval posamezne akcije ali še bolje-organiziral skupne akcije. V ta namen je bilo v Ljubljani ustanovljeno Društvo živilskih in prehrambenih delavcev LRS, okrajni društvi pa imajo že v Mariboru in v Celju. Nedolgo tega je bil tudi v Kranju formiran iniciativni odbor, ki pripravlja ustanovitev takega društva za kranjski okraj. Na svoji seji, ki jo je imel odbor pretekli ponedeljek, so se člani pomenili o pripravah za ustanovni občni zbor, ki naj bi bil ob koncu januarja ali v začetku februarja prihodnjega leta in o najvažnejših problemih s področja prehrane, ki naj bi jih društvo upoštevalo že v programu dela za prihodnje leto. — M. S.

O izdelovanju pravilnikov ČD in OD v kranjski občini

Kritika na račun visokih prejemkov vodilnih uslužbencev

Na zadnji seji predsedstva Občinskega sindikalnega sveta v Kranju so se pogovorili o izdelovanju pravilnikov o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov v zvezi s priporočili in nasveti s posvetovanja političnega sindikalnega aktiva Slovenije, ki je bilo pred kratkim v Ljubljani.

Pravilnike bodo vsa podjetja v kranjski občini izdelala pravočasno, in sicer o delitvi čistega dohodka še v tem mesecu, medtem ko se bodo razprave okoli pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov v nekaterih podjetjih prenesle še v januar prihodnjega leta.

Zlasti so v nekaterih podjetjih kranjske občine pospešili izdelovanje pravilnikov v novembru in sedaj v decembru. Pred tem časom so po podjetjih govorili o pravilnikih le načelno. Z novim načinom gospodarjenja, se je tudi pokazalo, da so v prvih devetih mesecih letos v podjetjih kranjske občine skladi precej porasli in se ponekod ta regulacija odraža celo v razmerju 50:50.

Kljub temu, da podjetja sorazmerno dobro gospodarijo, so se pojavile tudi nekatere slabosti, zlasti v manjših gospodarskih organizacijah. Imamo primere, ko podjetja zelo odstopajo od skladov ali pa jih sploh nimajo. Na seji predsedstva ObSS v Kranju so precej ostro kritizirali tudi osebne dohodke vodilnih uslužbencev po podjetjih. Osebni dohodki teh uslužbencev so v sorazmerju s številom zaposlenih zelo visoki. Omenimo naj samo, da je na primer direktor Kranjskega gradbenega podjetja dobil v novembru letos izplačanih okoli 201.000 dinarjev osebnih dohodkov.

(Nadaljevanje na 2. starni)

TOKRAT V SLIKI • TOKRAT V SLIKI

V ponedeljek proti večeru je nenadoma usahnil promet čez Mestni trg v Škofji Loki. Kolone vozil pred semaforji so se krajšale in prej dokaj zvrhana mera negodovanj zaradi čakanja se je hitro izpraznila. V zameno za to pa je novi most čez Selško Soro pri tovarni Šešir, ki so ga ta dan odprli, hitro občutil svoje »poslanstvo«

20 LET LJUDSKE REVOLUCIJE

PREPLAH V ŠKOFJI LOKI

21. decembra 1941 zvečer so Nemci vsi vznemirjeni divjali po Škofji Loki z oklopnimi vozili. Bila je precej mrzla nedelja, toda vse do tistega trenutka povsem mirna in tiha. Nenadoma pa se je nekaj zgodilo. V zaklenjenih in zastraženih zaporih so se nenadoma pojavili partizani in osvobodili brata Jožeta in Franca Kavčiča, ki sta bila tam zaprta. Nemci so hoteli dobiti vse štiri brate Kavčiče, toda uspelo jim je prijeti samo dva. Zato so rekli, da ju bodo ustrelili kot talca, če se ostala dva ne bosta javila sama. Ta vest je krožila po Škofji Loki in hudo vznemirjala ljudi. Nemci pa so žrtvi varovali kot dragocen plen. In tisti večer so ju iz zaporov osvobodili partizani.

Bila je to ena izmed prvih akcij te vrste pri nas. Pripravil jo je štab Cankarjevega bataljona. Trije prekaljeni borci — komunisti so se javili prostovoljno. Lojze Pečnik, doma iz Ljubnega, se je oblekel v lepo zlikano uniformo s čini nemškega orožniškega kapetana, Jaka Božnar, prav tako iz Ljubnega, pa je bil navaden nemški orožnik. Seveda sta bila oba zlasti pa »kapetan«, zelo lepo obrita in dobro oborožena in kar je bilo še posebno važno — oba sta zelo dobro govorila nemško. Tretji pa je bil »tihotapec« Jaka Božnar iz Puštala in je zelo dobro poznal vsak vogal po Škofji Loki.

Ta skupina je tisto popoldne šla iz Ožbolta mimo Krleta, Janša, Zupca in Šinka pri belem dnevu po glavnih poteh naravnost v Puštal in naprej proti škofjeloškim zaporom. Ljudje, ki so jih srečevali, so pomilovali »aretiranca« in s strahom gledali za »Nemcema«. Do glavnega trga je skupino previdno vodil Sveto Kobal, skojevki Marija Jamnik in Meri Govekar pa sta opazovali, kako je pred zapori.

Ukana je povsem uspela. »Nemci« so nemoteno prišli v notranjost, da bi tam izročili »tihotapca«, in lečar Tomaž Soštar, ki je ravno delil večerjo, je pred oblastnim in strogim »hauptmanom« skušal pokazati svojo uslužnost. Tokrat pa so vsi trije prišleki izvlekli orožje in pozvali služinčad, naj dvignejo roke, in politične zapornike, naj se rešijo. Nastala je splošna zmeda. Zaradi nezadostne priprave v zaporih sta se rešila samo brata Kavčiča. Toda Nemci so tisti večer kot podivjani drveli po škofjeloških ulicah, mislečí, da je nekje skrita velika partizanska sila. Toda ničesar niso našli in akcija jim je bila v dokaz, da nikjer niso varni.

DOGODEK V RUDNEM

V Rudnem v vzhodni Bosni je bila 22. decembra 1941 ustanovljena I. proletarska udarna brigada. Ta dogodek slavimo kot rojstvo naše Jugoslovanske ljudske armade.

To je bilo po prvi veliki sovražni ofenzivi, ko so se glavnine partizanskih sil morale pomakniti iz Sandžaka v vzhodno Bosno. Sovražnik je namreč prisilil partizanske enote v frontalni način vojskovanja. Za to pa so bile potrebne večje vojaške enote in tako je takrat nastala I. proletarska brigada. Za to enoto so zbrali najboljše borce, v večini skojevce in člane KPJ. Partizanske vrste pa so do takrat po šestih mesecih vstaje narasle na približno 80.000 borcev in je bilo mimo imenovane brigade še 62 samostojnih odredov in drugih manjših enot v raznih krajih po Jugoslaviji.

UMIK S POLJAN

22. decembra 1941 so minerci Cankarjevega bataljona porušili in uničili šest mostov med Poljanami in Žirmi. Nemci v svoji postojanki v Poljanah so slutili, da so se partizani močno okrepili in so se zato umaknili. Partizani so zaplenili veliko vojaškega materiala in drugih potrebščin.

Ljudje in dogodki

Pravične vislice

Jeruzalemska sodna obravnava proti Adolfu Eichmannu je po maratonskih sejah in dokaznem postopku končana z izrekom sodbe. Sodba je takšna, kot jo je človeštvo, ki je mesece dolgo spremljalo obtožno gradivo te zgodovinske sodne obravnave, po svoji pravični vesti in po tehtanju krivde bilo zmožno izreči proti zločinstvu, ki si je postavil kot glavno nalogo — iztrebljenje celega naroda. Židovsko ljudstvo, ki ga je Eichmann v milijonskih primerih pošiljal v smrt, je izreklo sodbo brez sledu maščevanja. Težko je pravzaprav kaznovati krivca v stekleni celici, za katerega je izraelski državni tožilec dejal. »da se je rodil kot človek in živel kot tiger v džungli«, za 6 milijonov židovskih žrtev, ki so jih vpeceli v krematorijih kot odpadke čevljev.

Po pravniških zakonih je pravici zadoščeno, če je šlo življenje za življenje, glava za glavo in smrt za smrt. To so tisočletni pravni običaji, ki jih je človeštvo postavilo kot princip kaznovanja zoper zločine nad človekom. V Eichmannovem primeru gre za do sedaj neznan pojav — za industrializirano zločinstvo ali za umore na tekočem traku. Ravno to okoliščino je skušal Servatius v svojem zagovoru izrabiti obtožencu v prid, da krivdni odnos v takšnem industrijskem klanju ne more priti do izraza, zakaj odločilne subjektivne volje sploh ni, ker ubijanje temelji na povsem drugih okoliščinah: na ukazovanju in izhodiščni teoriji nacističnega nasilja proti Židom. Takšno pojmovanje je seveda v enaki meri nazadnjaško, kot so bila dejanja vseh nacističnih plinskih celic in množičnih morišč. Celo frankfurtski list »Frankfurter Algemeine« si je na ta račun privoščil zelo zanimivo pripombo, ki izhaja iz spoznanja, da nacističnih zločinov ni mogoče zagovarjati na tako poceni način in očital Servatiusu, da je kot Eichmannov zagovornik obravnavo poslušal, ampak da žal ni ničesar slišal.

Nazadnje ostane še odprto vprašanje, kakšen je ta človek, ki je postavljen v stekleno celico kot obtožence za nekaj milijonov Židov? Njegove besede so značilne, saj odkrivajo bistvo tega utelešenega pojava bistvo-robotov, ki jih je nacizem izoblikoval in razvil do popolnosti. Ko mu je bila prebrana sodba, je ta inženir plinskih celic rekel naslednje: »Slišal sem težko obsodbo in razočaral sem se, ker sem upal v pravico. Vsa moja krivda leži v mojem posluhu (po nacističnem principu: moja čast se imenuje zvestoba), ker je problem ukazovanja in posluha postal problem mojega življenja. Obtožujem vlado, ki je zlorabljala moj posluh, ki ga imajo drugače za vrline.« In dalje: »Prepričan sem, da trpim zaradi grehov drugih, toda prenesel bom, kar mi je usoda namenila.«

Primer uradniške odgovornosti in ubogljivosti je do te mere razložen, da so temeljne pravne norme sprejele vse kazenske zakonodaje. Ukazovanje in uradniška poslušnost, če ima za posledico kaznivo dejanje, vedno privede do subjektivnega obračuna pri človeku, ko se mora vprašati, kakšen je njegov odnos. Po tem se slednjič človek razlikuje od vseh nižjih bitij, zakaj človek naj bi imel razum in sposobnost razsojanja, kaj je prav in kaj narobe, kaj je zločin in kaj opravljanje uradniških dolžnosti. Nobena moderna zakonodaja ne razrešuje odgovornosti, če je uradnik po ukazu storil nekaj, kar je v navzkrižju z zakonom in družbenimi moralnimi načeli.

Po pričah in dokazih je Eichmannova krivda dokazana kot poštevanka. Po spisih, ki jih je sodišče zbralo, je delež njegove krivde pri uničevanju »židovske krvi« na jugoslovanskem ozemlju med prvimi. Od skupnega števila 30.000 Židov na Hrvaškem je preživelo njegove »taboriščne pokole« okoli 1.500 Židov. V Srbiji je od 47.000 Židov ostalo živih samo nekaj več kot tisoč.

Ta obsodba je prišla prav v času, ki tako dobesedno izraža nevarnost, da vsi ostanki nacističnega hanibalizma še niso zatrti. Jeruzalemski sodni proces je pri zatiranju ostankov dal svoj človeški doprinos.

Zdravko Tomažej

Ponos naših narodov

(Nadaljevanje s 1. strani)

pripravljena in sposobna, da se v vsakem času brani pred vsakim osvajalcem.

Jugoslavija je bila tudi prva, ki je del svojih oboroženih sil dala na razpolago Združenim narodom, da bi zagotovila mir in osnovne pravice vsakega naroda.

Dvajset let je kratek čas za razvoj armade. Jugoslovanski narodi pa so lahko ponosni, da so v tako kratkem času zgradili tako močno vojsko — hrabrega branitelja pridobitev revolucije. In ko proslavljamo dvajsetletnico svoje armade tudi vse naše ljudstvo slavi veliko zmago — izvojevano v krvavih dnevih revolucije in v slavni borbi za obranitev miru. — Podpolkovnik DUŠAN TRBOVIĆ

Vsklajevanje je potrebno

(Nadaljevanje s 1. strani)

nastopajo znatna odstopanja med planiranimi postavkami in realnimi možnostmi. Tako so na primer v letošnjem letu občine planirale več milijard dinarjev investicij v osnovna sredstva več, kakor pa je predvideval okvirni družbeni plan. Že bežna analiza občinskih družbenih načrtov pa je pokazala, da so te številke previsoke in da jih ne bo mogoče realizirati.

S sprejetjem okrajnega perspektivnega plana bo torej začrtan oziroma nakazan le ekonomsko-politični cilj. Naši gospodarski in družbeni napori pa bodo usmerjeni v to, da bi ta cilj tudi dosegli. — I. P.

OBČNI ZBORI V POLNEM TEKU

Kot vsako leto imajo sindikalni odbori sindikalne organizacije Železarne tudi letos v decembru svoje redne letne občne zbore. Ti so v glavnem ob sobotah in nedeljah v dvorani Delavskega doma. Dosedanji občni zbori so bili dobro pripravljeni. Na zborih so člani sindikalne organizacije kritično pregledali svoje delo v zadnji sezoni in se pogovorili o zboljšanju proizvodnje.

KRITIKA NA RAČUN VISOKIH PREJEMKOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

V zadnjem času so se pojavile nekatere birokratske tendence okoli določanja osebnih dohodkov vodilnih uslužbencev po gospodarskih organizacijah. Delavci po kolektivih največkrat niso seznanjeni, kakšne osebne dohodke prejemajo njihovi vodilni uslužbenci. Zato so bili člani predsedstva ObSS mnenja, če so visoki osebni dohodki vodilnih uslužbencev upravičeni, jih bodo lahko brez vsake bojazni po delovnih kolektivih objavili na oglasni deski ali v kakšni drugi obliki, tako da bodo z njimi seznanjeni vsi člani delovnega kolektiva.

Vse to gradivo okoli izdelovanja pravilnikov o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov bodo pripravili tudi za razširjeni plenum, ki bo v teh dneh. — M. Živ-

UČENCI STROKOVNIH ŠOL V NOVEM INTERNATU

Ker bivši internat Metalurške industrijske šole na Jesenicah ni več ustrezal zahtevam jeseniških strokovnih šol, so se že pred leti odločili za gradnjo novega internata. Internat bi moral biti zgrajen že do začetka letošnjega leta, vendar se je gradnja iz tehničnih razlogov zavlekla. Vsi trije objekti so bili degrajeni, vendar ne povsem gotovi. Da bi stanje tremutno omilili so se odločili, da bodo dokončali en objekt. Ta je sedaj že gotov in opremljen in so se pretekli teden vanj vselili prvi učenci. Prostora je za 120 učencev.

TE DNI PO SVETU

INDIJSKE ČETE VKORAKALE V GOO

Indijska vojska je s podporo mornarice in letalstva vkorakala v Goo. V sporočilu, ki ga je objavil obrambni minister, je rečeno, da bodo te sile pomagale narodu Goe prevzeti oblast, ker je kolonialna oblast že zrušena z osvobodilnim gibanjem v tej portugalski koloniji. Nehru je izjavil, da je Indija začela oboroženo akcijo, ko je spoznala, da je to edina rešitev.

NAPREDEK O NEVTRALNOSTI LAOSA

Na seji konference 14 držav o Laosu so sprejeli besedilo izjave o laoški nevtralnosti in protokol o mednarodnem nadzorstvu nad laoško nevtralnostjo. Predsednik konference, Puškin, je poudaril, da so bili sprejeti važni sporazumi, ki »bi bili lahko zgled za mednarodne razgovore podobne vrste.«

POLOŽAJ V KATANGI

Vesti iz bojišč v Katangi so zelo skope. Domnevajo, da se bliža konec vojaške akcije v Katangi. Odpor, ki ga nudijo posamično katanški orožniki in beli ostrostrelci, je popustil v glavnem mestu Elisabethvillu. Belgijski družbi v Elisabethvillu so poslali zahtevo, naj prenehajo streljati na »modre čelade« iz vseh njenih poslopij v Elisabethvillu. Če tega ne bodo storili, bodo letala napadla njena poslopja.

Iz Washingtona se je zvedelo, da je predsednik osrednje kongoške vlade Adula pripravljen pogovarjati se s secesionistom Combejem o priključitvi Katange Kongu.

DRŽAVNI SVET NAMESTO VLADE

Predsednik Dominikanske republike Balaguer je izjavil, da bo razpustil sedanjo vlado in da bo ustanovil državni svet, ki bi prevzel upravo države, v svojem govoru po radiu je dejal, da bo osebno vodil novi državni svet in imenoval člane sveta. Predsednik Balaguer ni povedal, kdaj bo novi državni svet ustanovljen.

SESTANEK ADULE S COMBEJEM

Po nekaterih vesteh sta se včeraj sestala v mestu Kitona predsednik osrednje kongoške vlade Adula in katanški secesionist Combe. Sestanek je pripravil ameriški veleposlanik v Leopoldvillu, ki se je blizu Ddole v Severni Rodeziji razgovarjal s katanškim odpadnikom Combejem.

GOA PRED VARNOSTNIM SVETOM

Varnostni svet se je sestal, da bi na zahtevo Portugalske razpravljal o indijski akciji v Goi. Varnostni svet ni sprejel resolucije skupine azijsko-afriških dežel, v kateri zahtevajo, da bi VS prepovedal Portugalsko zaradi napada Indije na njeno posest v tej deželi zavrnil. Zaradi sveta Sovjetske zveze Varnostni svet prav tako ni sprejel resolucije ZDA, Velike Britanije, Francije in Turčije, ki so zahtevale konec indijske vojaške akcije. Indijske čete so že zavzele predmestja glavnega mesta Goe Pandžima.

RAZGOVORI O RAZOROŽITVI

Komite sestavljen iz predstavnikov 18 držav bo vodil razgovore o razorožitvi najbrž v New Yorku na sedežu Združenih narodov. Pričakujejo, da bodo ZDA soglašale s tem predlogom. Sovjetska zveza bi prav tako utegnila sprejeti sedež Združenih narodov kot kraj za nove razgovore.

S knjigo na pot

V okviru svojih kulturnih prizadevanj se je odločila naša osrednja založniška hiša — Državna založba Slovenije — na prikupno in domiselno obliko popularizacije slovenske knjige. V sodelovanju s turistično agencijo »Izletnik« je organizirala nagradno žrebanje pod geslom »S knjigo na potovanje«. Vsakdo, ki kupi knjigo Državne založbe Slovenije, je namreč soudeležen pri žrebanju za brezplačno potovanje v Severno Afriko, za enotedenska potovanja po Jugoslaviji in za krajša enodnevna in dvodnevna potovanja po Sloveniji.

V petek popoldne je bila v prostorih založbe majhna slovesnost ob prvi seriji letošnjega žrebanja. Zbranim novinarjem in gostom je spregovoril predstavnik DZS prof. Franček Šafar o pomenu te akcije. Žreb je potem določil prvih 44 nagrajencev. Prireditev je bila povezana z intimnim sprejemom. Naslednje žrebanje bo 15. marca prihodnjega leta, kjer bo določenih novih 50 srečnežev.

GLAS v jubilejnem letu

GLAS je najbolj bran časopis na Gorenjskem

Z novim letom bo začel GLAS izdajati GLASOVO PANORAMO vsak ponedeljek. V PANORAMI so objavljene zanimivosti iz vsega sveta, krajše reportaže, črtice in humoreske, sestavki iz znanosti in tehnike; za pionirje prinaša PANORAMA Mlado rast, za ljubitelje filma pa sestavke o filmih, filmskih zvrsteh, igralcih itd.; v PANORAMI NAJDETE šale in drobne slikanice.

GLAS pripravlja za jubilejno petnajsto leto izhajanja doslej največje

nagradno žrebanje

Nagrade bomo objavili v eni izmed prihodnjih številk. V nagradnem žrebanju ima pravico sodelovati vsak naročnik, ki plača vsaj polletno naročnino.

Hkrati pripravljamo lepe nagrade za najbolj uspešne zbiralce naročnikov.

Vsi naročniki so zavarovani.

Zato se že sedaj naročite na GLAS, da ne bo prepozno

Na občinski praznik — 18. december — so v Škofji Loki izročili prometu kar dva mostova. Vrvico na betonskem mostu čez Sušico je prerezal podpredsednik OLO Kranj Sveto Kobal. Ta most je zgradilo gradbeno podjetje Gradis v rekordnem času. Prehod čez most pri tovarni Šešir pa je odprl ljudski poslanec Lado Logar. Most pri tovarni Šešir je delo gradbenega podjetja »Tehnik« Škofja Loka. Na sliki: Tovariš Sveto Kobal je prerezal vrvico

Ob nedeljski proslavi v Škofji Loki hočemo posredovati naši mladi generaciji del tistih moralnih kvalitet, ki so pred 20 leti vodile naše partizane, da so lahko premagovali največje napore v boju za svobodo

OB 20-LETNICI ROJSTVA NAŠE ARMADE PRIPADNIKI JLA OB GLASOVI »OKROGLI MIZI«

LETOŠNJE IZKUŠNJE NAJ BODO STALNA PRAKSA

V okviru letošnjih obsežnih prireditev ob jubilejni 20-letnici rojstva Jugoslovanske armade je večja skupina pripadnikov JLA obiskala v ponedeljek, 18. t. m., tudi ČP Gorenjski tisk v Kranju. Večina teh, vsi so bili iz kranjskega garnizona, si je ogledala tiskarno. Ustavljali so se ob posameznih strojih in gledali, kako nastane barvni tisk, s kakšno spretnostjo stavci premetavajo črke, kako avtomati tiskajo obrazce itd. Ob zakuski, ki jim je bila nato prirejena, pa so vojaki spraševali, kako delajo organizacije v podjetju, kako se uveljavlja delavsko samoupravljanje in podobno. Na vsa ta vprašanja jim je odgovarjal predsednik delavskega sveta Jože Bogataj, direktor podjetja Slavko Beznik pa jim je v kratkem povedal nekaj o delu tiskarne in o vlogi tiska sploh v današnjem družbenem razvoju.

Manjša skupina — šestorica pa se je istočasno zbrala v redakciji Glasa na pogovor ob OKROGLI MIZI. To so bili: kapetan Milovan Belojević in vojak Božidar Vuković oba iz Kranja, kapetam Mirko Kalinić iz Škofje Loke, Ivo Djurašinović in Milisav Panić iz Koroške Bele ter Mehmed Kulić iz Križev pri Tržiču.

Tradicije nadaljujejo

O delu in življenju znotraj vojaških enot je najprej govoril kapetan **Milovan Belojević**. Vojaki imajo vedno več sredstev in možnosti, da uresničujejo obširen program njihove splošne in strokovne vzgoje. Tako lahko tudi spremljajo celotno življenje in razvoj dežele. Ko pridejo v vojašnico, nikokor niso odtrgani od družbene dejavnosti. V vojašnicah imajo radijske sprejemnike, televizijo in druge pripomočke. Hkrati pa imajo mnoga predavanja in pogovore o raznih stvareh iz razvoja dežele. Taka široka oblika vzgoje nudi vojakom popolnoma drugačno življenje kot včasih in ga vključuje kot aktivnega državljana v celotni proces našega družbenega razvoja. Hkrati pa se morajo vojaki seveda uriti v vojaških spretnosti.

Zanimivo je bilo slišati **Iva Djurašinovića**, ko je pravil, kako so ob letošnjem Dnevu artilerije spravili top na vrh Triglava, čeprav so posamezni kosi težki do 90 kg. Vse to so prenesli po strmih skalah navzgor in z najvišjega vrha v Jugoslaviji izstrelili topovsko salvo v pozdrav makedonskemu ljudstvu, ki je imelo tisti dan svoj praznik, in v pozdrav našemu topništvu. To je bila lepa preizkušnja v tehniki in sposobnosti mladih vojakov.

Kot je dejal **kapetan Kalinić**, gre pri vsem tem za nov moralni lik našega vojaka. V tamkajšnji enoti so prav zaradi tega zelo delavne in močne notranje organizacije, zlasti pa organizacija ZK. Pred kratkim so prišli k njim mladi oficirji »nove generacije«, kot navadno temu pravimo. Morda bi kdo mislil, da ob odhodu starega kadra — prekaljenega v osvobodilnem boju — in s prihodom mladih na njihovo mesto, ne bo moč v današnjih vrstah ohraniti tradicionalnega revolucionarnega duha. Ta bojazen pa se je pokazala kot neutemeljena, zakaj kader, ki prihaja iz današnjih oficirskih šol, se zelo zanima za zgodovino naše revolucije, z velikim zanimanjem in spoštovanjem poslušajo mladi oficirji stare borce, ki jim pripovedujejo o nekdanjih dogodkih itd.

Tudi **Milisav Panić** je to potrdil. Pri njih na Koroški Beli zlasti vabijo domače stare partizane, da jim pripovedujejo o osvobodilnem boju v tem kraju. Ta pripovedovanja vojaki zelo radi poslušajo. Ob tem se učijo iz preteklosti, hkrati pa spoznavajo kraj, v katerem danes živijo. Nekaj podobnega je tudi v Križah. V Kranju so vojaki sami izrazili željo, da bi več konkretnega slišali o delu narodnih herojev, o proletarskih brigadah itd. Vojaki so bili zelo zadovoljni, ko je njihova vojašnica dobila ime po glavnem organizatorju upora na Gorenjskem — Stanetu Žagarju. Udeležili so se tudi letošnje svečanosti na Dobravi in poslušali pripovedovanje o razvoju NOB na Gorenjskem.

Življenje v vojašnicah pa utrjuje še eno izmed pridobitev revolucije — bratstvo naših narodov. To so povedali iz Kranja, Koroške Bele in drugod. Delno to otežkoča prosvetno in drugo dejavnost, toda hkrati pa daje celotnemu življenju v vojašnicah dokaj pestro, široko obeležje. Kulturnoprosvetna dejavnost v vojašnicah je sploh zelo živahna. Skoraj v vseh enotah imajo razvite sekcije za zabavno, ideološko in drugo dejavnost. Tudi pisati in brati morajo posamezne vojake še učiti, zakaj posledice nekdanje zaostalosti so sem in tja še danes vidne. Tako je letos prišlo v Kranj še 56 fantov, ki niso hodili v šolo. Naučili so jih najnujnejšega in fantje so bili izredno srečni in hvaležni, ko so lahko sami pisali domov.

Preko zidov

Nekdanje vojašnice so obdajali visoki zidovi. Stik med vojaki in domačini je bil neznaten.

Tega zidovja danes ni več. O tem so vsi pripovedovali. Sodelovanje med vojaki in civilnim prebivalstvom je močno. Redki so tisti oficirji, ki nimajo obveznosti na terenu kot člani samoupravnih organov v stanovanjskih skupnostih, v hišnih svetih, ljudskih odborih in njihovih organih in drugod. Zlasti veliko oficirjev sodeluje v organizacijah ZROP, ZB, ZVVI in drugih organizacijah na terenu. V Kranju je celo primer, da ima nekdo kar 7 funkcij na svojem terenu. Med drugim so v Kranju imeli letos na terenu 127 raznih predavanj, izmed katerih je bilo 31 političnih. Dvajset novih vojakov se je udeležilo 100-kilometrskega partizanskega pohoda na Poljane. Vendar je to sodelovanje starešin v Kranju dokaj težavno spričo tega, da se jih mnogo vozi v službo z Bleda in drugih krajev zaradi pomanjkanja stanovanj v samem Kranju. V Loki ni niti enega med oficirskim kadrom, ki ne bi bil v vodstvu neke organizacije na terenu.

»Povejte nam nekaj o življenju in delu naših vojakov?«

»Današnji vojak ni zgolj vojak, strelec in poznavalec orožja in vojne tehnike, ampak predvsem dober državljan.«

»Kakšno je sodelovanje med pripadniki JLA in civilnim prebivalstvom?«

»Letos je bolj živahno, kot je bilo v prejšnjih letih.«

V Škofji Loki kot je povedal kapetan Kalinić, so letos zelo razvili sodelovanje med vojaki in mladinskimi organizacijami in šolami. K njim v vojašnico so prišli šolarji s Trate in Škofje Loke. Vojaki so zanje med drugim pripravili posebno predstavo. Vojaki s Koroške Bele stalno sodelujejo s šolami v okolici (Gorje, Ribno, Bled in drugod). Podobno je tudi v Križah in v Kranju.

Prijateljstvo pri delu

Pripravljenost vojakov za sodelovanje z okolico se je dostikrat pokazala tudi v nesebičnem delu. Poleg dela na cesti v Zasavju so fantje iz kranjskega garnizona napravili tudi 6300 delovnih ur pri gradnji stadiona v Kranju, zgradili so most čez Savo pri Planiki, ob jesenski poplavi so vso noč reševali gradbeni les iz peneče Kokre. Vojaki s Koroške Bele so letos nosili material in sodelovali pri gradnji planinskega doma na Velem polju.

Najbolj pestro pa je povsod sodelovanje na športnem področju. Ekipe pripadnikov JLA so letos izvedle tekmovanja znotraj svojih enot. S tem pa so se dobro pripravili za uspešna srečanja na terenu. Tako so imeli v Kranju, v Križah, v Loki in tudi na Koštvi Partizan, šolami in drugimi roški Beli številna srečanja z druorganizacijami na terenu.

In še o Domu JLA v Kranju. Kapetan Milovan Belojević je dejal, da ta prostor doslej ni imel prave vloge pri srečavanju in zbliževanju domačinov z vojaki. V sodelovanju s krajevnimi organizacijami bodo skušali ta Dom bolj uveljaviti v družbenem in kulturnem življenju Kranja.

Takšno je življenje in delo vojakov in njihovo sodelovanje z bližnjo okolico. Zlasti letos so se ti stiki zelo poglobili. Potrebno bi bilo, da bi letošnje izkušnje postale stalna praksa, je dejal ob koncu pogovora kapetan Mirko Kalinić iz Škofje Loke.

Priredil **K. Makuc**

V soboto so v Struževem pri Kranju odprli Dom kulture, v katerem je prostora za okoli 200 ljudi. Otvoril ga je predsednik gradbenega odbora tovariš Jaka Vehovec in predal ključe doma predsedniku osnovne organizacije SZDL (na sliki).
Za dom, ki so ga gradili okoli dve leti so porabili sorazmerno malo denarja, in sicer 2 milijona 800.000 dinarjev.

Pred dvajsetimi leti

Preteklo soboto so se prebivalci Nomnja spominjali dogodkov, ki so se na ta dan odvijali v tem kraju pred dvajsetimi leti. Takrat so udeleženci znane bohinjske vstaje pripravili napad na Nomenj, ker so hoteli preprečiti nemške načrte pri izseljevanju. Prav ta dan pa so se nemški okupatorji razbesneli nad miroljubnim prebivalstvom in po vasi požigali in streljali.

Na strahotne dogodke 16. decembra 1941 so se vaščani spomnili pred spomenikom padlih. Tamkaj so pripravili spominsko svečanost, na kateri so recitirali in peli pionirji nomenjske šole, predstavniki političnih organizacij pa so v govorih opisali dogodek, ki je pred dvajsetimi leti tako vznemiril bohinjsko dolino.

»Korenine upora v Nomnju segajo daleč nazaj, v čas med obema vojnama. Takrat je širil revolucionarne misli znani bojevnik in organizator boja proti fašizmu, Nomenjčan Jože Ažman. Že julija 1941. leta je skupaj s sodelavcem Janezom Zupanom odšel v partizane. Pripravljal je ilegalne sestanke, pozival k uporu proti okupatorju, dokler ni 8. avgusta 1941 padel. Jože Zupan je bil kot talec ustreljen v Gorjah«, je pripovedoval govornik na spominski svečanosti.

Odtlej je vodil revolucionarne priprave za boj proti okupatorju v tem kraju Tomaž Godec. — Tistega usodnega dne so se enote bataljona prostovoljcev, udeležencev bohinjske vstaje, pomikale proti Nomnju. Nemci so takrat aretirali v Stari Fužini 20 ljudi. Ko so se vračali skozi Nomenj, so naleteli na zapreke, ki so jih postavili uporniki. Le-ti so želeli uničiti postojanko na železniški postaji, vendar so se morali zaradi nemške premoči umakniti.

Nemška zverinstva so se v Nomnju pričela takoj. Med divjanjem so požgali 5 hiš. V gorečo Ažmanovo hišo so pahnili dva brata Beznika s Koprivnika, ki sta se udeležila vstaje in so ju Nemci ujeli.

Se isti dan so Nemci izselili več družin, ki so jim požgali domove. Čez nekaj dni so izdali poziv, naj se partizani vrnejo na domove. Toda to je bila le prevara. Osemnajst tistih, ki so se vrnili, so poslali v koncentracijska taborišča, 5 pa so jih ustrelili. Razen tega so še 14 vaščanov preselili v Nemčijo. — Vendar prebivalstvo Nomnja, ki je doživelo tako težko preizkušnjo že v prvem letu boja za osvoboditev, ni klonilo. Z bojem proti nasilju je nadaljevalo do osvoboditve. — J. Bohinc

DOSEGLI SO LETNI PLAN

Lipnica, 18. decembra (B. D.) — V Iskrinem obratu v Lipnici so se v ponedeljek na znak sirene zbrali člani kolektiva k informativnemu sestanku. Ob tej priložnosti jim je šef obrata Hafner sporočil, da so ta dan ob 11. uri dosegli letni plan v znesku 375 milijonov dinarjev in jim hkrati čestital k tako lepemu uspehu. Vse kaže, da bo obrat v Lipnici ob koncu leta presegel plan za več kot 16 milijonov dinarjev.

Priporočljiva zamisel

INVALIDSKA ZADRUGA ALI PODJETJE TUDI V TRŽIČU? — RAZEN PROSTOROV SO DANI TUDI DRUGI POGOJI

V Škofji Loki, Kranju in drugod so že pred leti našli zelo koristne in priporočljive oblike zaposlovanja vojnih ali drugih invalidov, ki se iz leta v leto vse bolj uveljavljajo. Pri tem pa ne gre poudarjati samo ekonomski pomen invalidskih podjetij, saj je morda še večjega pomena to, da takšen ali drugačen invalid dobi primerno zaposlitev.

Znano je, da je na območju tržiške občine precej zaposlenih ali pa nezaposlenih invalidov. Seveda pa tisti, ki so zaposleni, največkrat opravljajo delo, ki nima perspektiv in ki jim tudi ne zagotavlja večjih osebnih dohodkov. Prav zaradi tega si nekateri zamišljajo, da bi bilo primerno tudi v Tržiču ustanoviti nekakšno invalidsko zadrugo, v kateri bi invalidi lahko predelovali ostanke ali odpadke tržiških podjetij v najrazličnejše koristne proizvode. Gre za to, da bi v tem primeru lahko poiskali proizvodne postopke, ki bi se jih invalidi najlaže privadili in kjer bi lahko svoje sposobnosti najkoristneje uveljavili. Zaradi tega bi sicer utrpeli precejšnjo škodo nekateri privatniki v Tržiču ali okolici, ki sedaj po najnižjih cenah odkupujejo odpadke pri podjetjih, brez pomislekov pa lahko trdimo, da bi imela družba s predelavo teh odpadkov v invalidski zadrugi precej večjo korist, kot jo ima sedaj. Znano je, da je v Tržiču precej privatnikov, ki te odpadke predelujejo v otroško obutev (čevlje ali copate, ki jih na trgu močno pogrešamo), kar pa bi lahko s primerno organizacijo proizvajali tudi v zamišljeni invalidski zadrugi. Seveda pa bi se tamkajšnji invalidi lahko lotili tudi drugih proizvodov, za katere obstajajo pogoji in bi bila za začetek morda največja ovira prostor, s katerim so v Tržiču že tako ali tako precej na tesnem. Kljub temu pa gre za predlog, ki ga ne gre zavreči, temveč bi bilo potrebno o njem še temeljiteje razmisliti. — B. Fajon

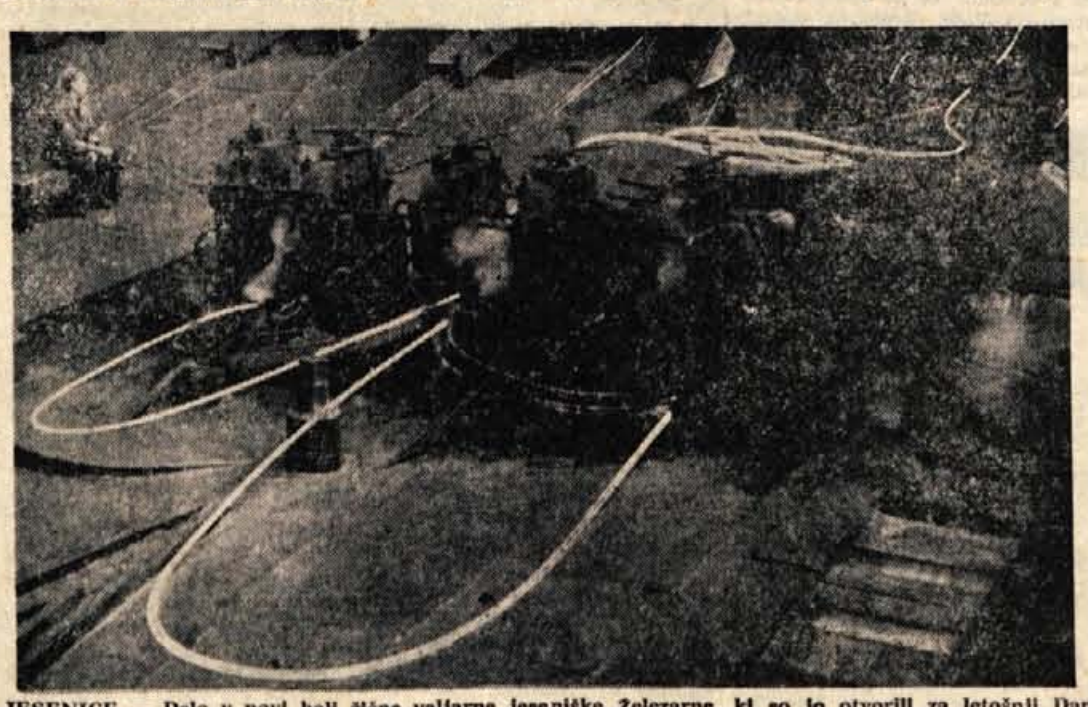

JESENICE — Delo v novi hali žične valjarne jeseniške Železarne, ki so jo otvorili za letošnji Dan republike, poteka sedaj popolnoma pod drugačnimi pogoji. Nova hala žične valjarne je tudi prvi korak v rekonstrukcijo Železarne. V prvi etapi rekonstrukcije bodo porabili nad 29 milijard dinarjev in naj bi bila gotova do 1964. leta

Obiski in spoznavanja

Tržič, 19. decembra — Danes so enoto JLA v Križah obiskali pionirji z območja tržiške občine in tamkajšnjim vojakom ob jubilejni obletnici JLA najiskreneje čestitali. Mlade so vojaki prisrčno sprejeli in jih spoznali s svojim življenjem. Zato so jim pokazali najrazličnejše naprave v njihovi kasarni in razumljivo — orožje, za katero se pionirji vedno zelo zanimajo.

Včeraj dopoldne pa so nad 100 vojakov enote iz Križev sprejeli delovni kolektivi BPT, Peko, Runo in Tovarne kos in srpov. Vojaki so se seznanili s proizvodnjo v omenjenih podjetjih in z uspehi samoupravnih organov. Na številna vprašanja so jim odgovarjali predsedniki delavskih svetov ali pa sami delavci pri strojih. V vseh podjetjih so za vojake pripravili tudi zakuske. — B. F.

Sto let stari šolski prostori

Šola v Preddvoru je stara že preko 100 let. Iz dveletne se je razvila sedaj v popolno osemletno šolo. Danes je na šoli dvanajst oddelkov s petimi šolskimi sobami in preko 350 učenci. V sedmem razredu je 46, v osmem pa 43 učencev, kar je občutno preveč za normalni pouk. Vse te otroke poučuje 12 rednih in 4 honorarni prosvetni delavci.

Vsi ti podatki kažejo, da je zaradi utesnjenosti pouk na šoli zelo otrnjen, zlasti kar se tiče telesne vzgoje, ki so jo morali v zimskih mesecih ukiniti, ker nimajo telovadnice. Prav tako nimajo delavnic za tehnični pouk in kuhinje za gospodinjski pouk na šoli.

Da bi začeli z gradnjo nove šole v Preddvoru, ki je že nujno potrebna, še ni izgledov, kajti prihodnje leto je v kranjski občini najprej na vrsti šenčurska šola. Je pa še en problem v zvezi s šolo, in sicer stanovanjski za prosvetne delavce. Rešitev vidijo v tem, da bi Občinski ljudski odbor odkupil za prosvetne delavce v Preddvoru Valičevo hišo, kjer bi uredili vsaj nekaj stanovanj.

M. Živkovič

PRIPRAVE ZA NOVOLETNO PRAZNOVANJE

Bled — Na Bledu in v okoliških krajih se pridno pripravljajo na letošnje novoletno praznovanje. Društvo prijateljev mladine in kolektivi na šolah so se zedinili, naj bi imeli učenci praznovanja po razredih. Vse priprave za to pa vodijo razredne skupnosti in pionirske roganizacije po šolah. Mimo tega bo Mestno lutkovno gledališče pripravilo za mlajše pionirje več lutkovnih predstav, večji pionirji in mladinci pa si bodo ogledali predstave v Mladinskem gledališču v Ljubljani, hkrati pa bodo obiskali tudi novoletni sejem. Posebej bodo pripravili novoletno praznovanje s prihodom dedka Mraza za predšolske otroke. Tudi letos bodo kolektivi obdarovali s koristnimi kolektivnimi darili.

TRŽIČANI IN JLA

Tukajšnji prebivalci še že dlje ukvarjajo z mislijo, kako bi v letošnjem jubilejnem letu najlepše obdarili ob Novem letu pripadnike JLA, predvsem pa tiste, ki čuvajo našo mejo. Obstaja predlog, da naj bi posamezne gospodarske organizacije prevzele patronate nad karavlami, ki so na območju tržiške občine, delovni kolektivi pa naj bi poskrbeli za prijetno novoletno praznovanje graničarjev. O tem, kako naj bi to vprašanje najprimerneje rešili, bodo razpravljali na posebnem sestanku.

Iz naših komun

Premalo se poznamo

TAKO PRAVIJO ŠTIPENDISTI KRANJSKE OBČINE IN SE PRIPRAVLJAJO, DA BI USTANOVILI POSEBNO ORGANIZACIJO, KI BO SKRBELA ZA SODELOVANJE MED NJIMI IN MED TISTIMI, KI JIH ŠTIPENDIRAJO

Občinski ljudski odbor v Kranju ima letos na razpolago okrog 9 milijonov dinarjev za štipendije in letos je skupno 108 štipendistov.

Po starem sistemu, ko so štipendisti prihajali na občino vsak mesec po štipendije, so vsaj takrat izmenjali kako besedo in imeli priložnost zvedeti najvažnejše. Zdaj pa, ko gredo štipendije preko določenih fakultet oziroma šol, so še ti stiki odpadli. Spričo takega stanja mislijo med zimskimi počitnicami poklicati štipendiste nekaterih dejavnosti. Zlasti je to potrebno za štipendiste zadnjega letnika na učiteljišču. Prav je, da šolski organi vedo, kdo bo letos diplomiral, kdo želi na Višjo pedagoško šolo in podobno, da bi tako pravočasno urejali politiko kadrovanja.

Prav isto željo po tesnejšem sodelovanju kot pravijo uslužbenci ObLO, so izrazili tudi štipendisti, ki se zanimajo za pogoje, življenjske razmere in za delovna mesta, ki jih čakajo po končanem študiju. Zato zdaj štipendisti sami pripravljajo posebno organizacijsko obliko, da bi to praznino odpravili. Imajo že zamisli, da bi bil to neke vrste klub ali podobna oblika, ki bi združevala štipendiste in jih hkrati povezovala z ustanovami in dejavnostmi, v katere bodo vključeni. — M.

Registracija motornih vozil

OD 3. JANUARJA DO 25. JANUARJA 1962

Pred kratkim so se v Kranju sestali prometni referenti oddelka za notranje zadeve iz vseh občin kranjskega okraja in se pomenili o registraciji motornih vozil za leto 1962.

Lani in prejšnja leta je bilo treba registrirati motorna vozila v pomladnih mesecih, registracija za prihodnje leto pa bo morala biti opravljena že takoj v začetku 1962. leta. Čeprav bo moč motorna vozila registrirati le od 3. do 25. januarja, ne bo posebne časovne zadrege. Vsakdo lahko registrira svoje vozilo kar v domači občini. Kdor pa svojega vozila ne bo registriral pravočasno, bo moral oddati prometno dovoljenje in registrsko tablico prometnemu odseku na občini. Po 25. januarju 1962 bodo morali vsi zamudniki opraviti enake formalnosti kot pri prvi registraciji motornega vozila, pri čemer se bodo seveda zvišali tudi stroški.

Za tehnične preglede pri letošnji registraciji pa veljajo naslednja določila. Vsako motorno vozilo mora biti enkrat na leto pregledano tedi tehnično. Komur še ni preteklo od zadnjega tehničnega pregleda eno leto, temu ne bo treba ob registraciji predložiti potrdila o opravljenem tehničnem pregledu. Vsekakor pa bo to storil, ko bo od zadnjega pregleda poteklo eno leto. Drugače pa je pri avtobusih, kjer morajo biti tehnični pregledi opravljeni vsakih šest mesecev.

Stane Tavčar je začel s predavanji

Pot v Turčijo

Kranjski svetovni popotnik s kolesom in mopedom Stane Tavčar, ki se je pred nedavnim vrnil z dolge in naporne poti okrog Sredozemlja, je že začel s predavanji o vilsih s te zanimive poti. Vilse s trimesečnega popotovanja bo poslušalcem posredoval v treh predavanjih, v katerih bo prikazal tudi preko 2000 barvnih diapozitivov, ki jih je sam posnel in s katerimi si je pridobil sloves že daleč preko meja Gorenjske. Priznati je namreč treba, da so njegovi posnetki mojstrski, tako po izbiri motiva kot po tehnični izvedbi, le vsebinsko so morda malce ozki, saj gledalec iz njih spozna dovolj dobro le mesta in pokrajino, slabše pa ljudi in njihovo življenje. Sicer pa je za to objektivni vzrok, zakaj v tako kratkem času res ni mogoče dodobra spoznati utrip življenja tako obsežnega področja Zemljine krogle.

Prvo predavanje obsega opis poti skozi Jugoslavijo, Bolgarijo in Turčijo. Nekateri barvni diapozitivi o tamkajšnjih mestih in pokrajini naravnost navdušujejo (n. pr. zaliv v Marmornem morju pri Bosporu). Pretekli teden je bil v Naklem v Domu kulture, kjer menda še nikdar ni bilo toliko ljudi (razen na silvestrovanju), prej pa je predaval že v Stražišču, v Senčurju, v Cerkljah, na Visokem in v Podbrezjah.

V januarju bo Stane Tavčar začel tudi že drugo serijo in poznejše s tretjo serijo predavanj, ki nas bodo vodila po razmeroma zaostalih državah Bližnjega vzhoda in severne Afrike in potem preko Sredozemskega morja in Italije domov. — T.

Turizem na pohodu

Poljanska dolina postaja čedalje bolj turistično področje. K temu pripomore že sama zemljepisna lega in slikovitost teh krajev kakor tudi prizadevanja prebivalcev. Po dolini pelje cesta, ki so jo pred nedavnim dokončno asfaltirali. Dolina sama je prehodno področje, saj cesta preko Trebije in Sovodnja povezuje Gorenjsko s Primorsko.

V zadnjem času se je turistično razvila predvsem Trebija. Nekdanji zadružni dom so preuredili v prikupen »Dom pod planino«. Razen tega je Trebija izhodišče za številne izletniške točke. Ob Sori imajo urejeno tudi kopališče.

Vse kaže, da bo v kratkem času tudi Gorenja vas dobila nov turistični objekt. Tam namreč nameravajo graditi hotel s 16 sobami in 37 ležišči. Gradnjo hotela bosta investirala gostinsko podjetje Tabor Gorenja vas in občina Škofja Loka.

V splošnem je bila letošnja turistična sezona za Poljansko dolino uspešna. Kraje vzdolž Sore Poljanščice so obiskali številni domači in tuji turisti. Avtomobili z oznako tujih držav so bili še pred leti za te kraje redkost, medtem pa je bil v letošnji sezoni to dokaj pogost pojav. Z ureditvijo nekaterih turističnih objektov bi nedvomno lahko privabili še več gostov. Zato nameravajo v Gorenji vasi in Poljanah urediti kopališče na Sori. Postavili bodo tudi nove kabine. —P.

Ogledi in poklicna posvetovanja

Zavod za zaposlovanje delavcev v Škofji Loki je v šolskem letu 1960/61 organiziral za učence osnovnih šol Škofja Loka, Železniki, Bukovica, Žiri, Poljane, Gorenja vas, Sovodenj, Lučine in Gabrk več ekskurzij po naših tovarnah in ustanovah. Učenci so si ogledali delovna mesta v Železarni Jesenice, v Titovih zavodih Litostroj, obiskali so živosrebrni idrijski rudnik, Iskro Kranj, Tržiško tovarno kos in srpov, Elektrarno Medvode, Loške tovarne hladilnikov in ZD Škofja Loka. V mesecu poklicnega usmerjanja je Zavod organiziral tudi ogled razstave poklicev v Tržiču.

V omenjenem časovnem obdobju se je v poklicni posvetovalnici posvetovalo 123 kandidatov, od tega 65 moških in 58 žensk. Veliko pa je bilo posvetov v mesecu juniju in juliju, ki v pravkar omenjenem številu niso zajeti. Posvetovali so se predvsem učenci, ki so se za poklic že odločili, vendar niso bili sprejeti na zaželene šole.

Odslej bolj načrtno

VARSTVO OTROK JE BILA NAJPOMEMBNEJŠA TEMA NA OBČINSKI KONFERENCI ŽENA — NEIZKORIŠČENE ZMOGLJIVOSTI

V preteklem tednu je bila v Tržiču občinska konferenca žena, ki je pokazala, da je na njihovem območju precej problemov, ki se jih bo treba v prihodnje lotevati bolj načrtno kot doslej. Značilno za dosedanje delo je bilo, da so se o raznih vprašanjih največkrat le pogovarjali, dejansko pa se jih niso lotili. Družbena prehrana, sodelovanje žena v raznih organizacijah, razvedrilo žena, razbremenitev dela v gospodinjstvu, varstvo otrok in drugi problemi — so bili v ospredju in v razpravi največkrat omenjeni.

Razprava pa je obenem med drugim pokazala, da zmogljivosti v Dijaškem domu in vrtcu v Sp. Bistrici niso izkoriščene — kljub nizkim cenam. Vzroka nezasedenosti sta dva: oddaljenost ustanov (Dom »Tončke Mokorelove« na Ravnah je prav zaradi bližine celo premajhen) in zastarelo gledanje staršev na te ustanove, zaradi česar še vedno raje prepuščajo otroke samim sebi, ker so starši zaposleni. Prav zaradi tega bi bilo potrebno v prihodnje »Šole za starše« in »Šole za življenje« na območju tržiške občine še bolj razširiti.

Kar zadeva družbeno prehrano, so na konferenci ugotovili, da je dosežen napredek glede tega, saj so v Tržiču že štiri menze odprtega tipa, in sicer v BPT, Peko, Gradbenem podjetju in Projektu (Kranj). Kljub temu pa ti obrati še ne zadovoljujejo vseh potreb, zato se bo treba tega problema lotiti bolj smotrno kot doslej.

B. F.

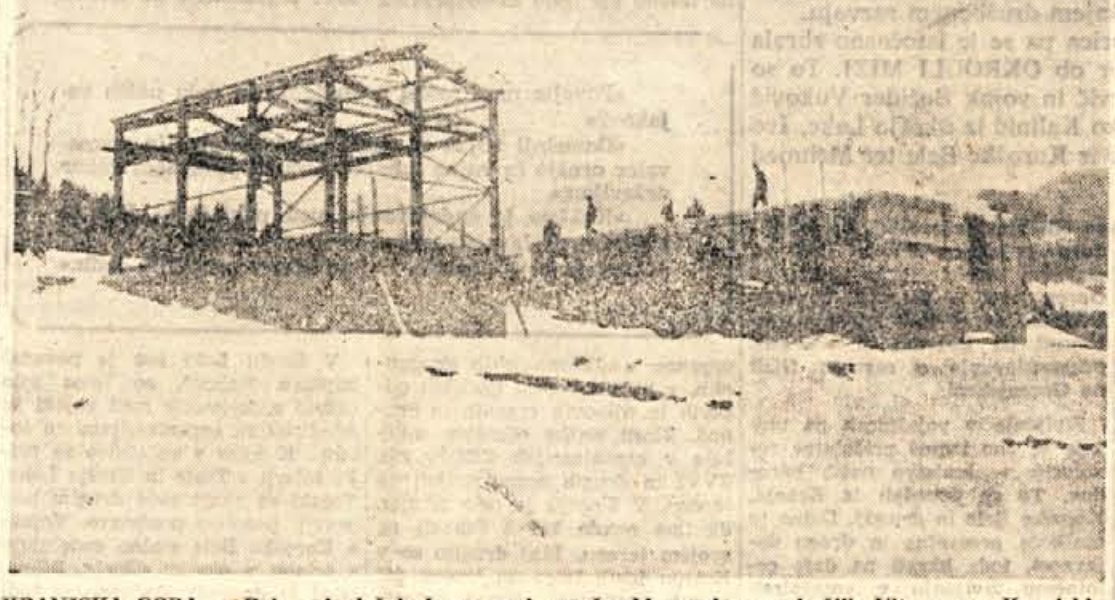

KRANJSKA GORA — Dela pri vlečnicah na novi smučarski progi na pobočjih Vitranca v Kranjski gori dobro napredujejo. Čeprav je že zapadel sneg, delavci še kar naprej delajo, zakaj ko bodo na sporedu velike mednarodne prireditve prihodnje leto, mora biti vse nared

NOVOLETNA JELKA V MAVČIČAH

Cicibani in pionirji v Mavčičah neučakano štejejo dneve, ki jih še ločijo od NOVOLETNE JELKE. Tamošnja šola jim pripravlja enourni program, Krajevni odbor SZDL pa jih bo pogostil. Ta prireditev bo 30. decembra.

Zdaj pa razmišljajo, kako bi otroke še bolj razveselili. Skupino, ki šteje 89 otrok, bi radi z avtobusom odpeljali v Kranj, kjer bi si ogledali sprevod dedka Mraza. Zato so se obrnili na tovarno Standard, ki ima nad tamkajšnjo šolo patronat, in jih prosili za pomoč. Ker pa tovarna nima lastnih avtobusov in menda tudi nima denarja za takšne potrebe, bo verjetno ves načrt padel v vodo. Kljub vsemu pa niso vrgli puške v koruzo. Morda bodo dosegli, da jih bo kranjski dedek Mraz obiskal v Mavčičah.

Komu televizijski sprejemnik?

Delo organizacij Socialistične zveze v jeseniški občini je v zadnjem času dokaj razgibano, še zlasti zaradi tega, ker gre leto h koncu in s tem tudi tekmovanje med organizacijami (tekmovanje je razpisal pred letom dni Občinski odbor Socialistične zveze na Jesenicah).

Še preden so znani rezultati tekmovanja (to ocenjuje posebna komisija), že lahko zapišemo, da so med najboljšimi krajevne organizacije na Hrušici, v Mojstrani, Podmežakiji, Javorniku, Žirovnici in v Ratečah. Najboljše organizacije — za sedaj bodo izbrali tri — bodo dobile tudi praktične nagrade, ki bodo podeljene v začetku prihodnjega leta. Prva nagrada je televizijski sprejemnik, druga radijski sprejemnik in tretja pisalni stroj.

Kaj vse je obsegalo tekmovanje med organizacijami? V prvi vrsti tehnično in dobro administrativno poslovanje krajevnih organizacij, potem uspehe raznih akcij Socialistične zveze na vseh področjih družbenega življenja v jeseniški komuni in razne druge dejavnosti posameznih krajevnih organizacij. Seveda bodo nagrade podelili najboljšim organizacijam le v primeru, če so dosegle zaželene rezultate. Krajevne organizacije so s posebnimi dopisi redno tedensko obveščale Občinski odbor Socialistične zveze o svojem delu. Prav sedaj komisija, ki ocenjuje to delo, preverja po terenu, če so bila poročila točna in če je bilo delo res opravljeno. Kdo bo dobil televizijski sprejemnik, torej še ni znano, zakaj kandidatov je precej. Zato bo imela ocenjevalna komisija precej odgovorno nalogo, kateri organizaciji bo prisodila prvo, drugo oziroma tretje mesto.

V jeseniški občini deluje 11 krajevnih organizacij Socialistične zveze in od teh jih je že devet dobilo svoje administrativno-tehnične centre, kjer imajo lahko sestanke vse družbene in politične organizacije določenega področja. Omenjenih prostorov nimata le še krajevni organizaciji na Blejski Dobravi in na terenu Plavž na Jesenicah. Kaže pa, da bo priskočil na pomoč Občinski odbor Socialistične zveze na Jesenicah in da bodo našli tudi zanje primerne prostore.

V okviru Občinskega odbora Socialistične zveze še v tem mesecu pripravljajo poseben plenum, na katerem bodo govorili o kulturno-prosvetni dejavnosti v jeseniški komuni. Na plenumu bo največ govora o gledališču »Toneta Čufarja«, o kulturnih in prosvetnih društvih, o knjižnicah, muzejih, klubskem življenju itd. Razen tega pa še o materialni osnovi Delavske univerze na Jesenicah in o kulturnem življenju občanov in zlasti še mladine.

Drugi plenum, ki ga bodo na Jesenicah tudi organizirali v decembru, se bo dotaknil dela stanovanjskih in krajevnih skupnosti (osnova bodo teze, ki so bile postavljene na stalni konferenci mest in na II. plenumu glavnega odbora Socialistične zveze). V januarju in v naslednjih mesecih ima Občinski odbor SZDL na Jesenicah predvidene še plenume o zdravstvu in socialnem zavarovanju, nadalje o organizacijski rasti Socialistične zveze, o telesni kulturi v jeseniški komuni, o družbenem življenju mladine in o pripravah družbenega načrta jeseniške občine za prihodnje leto.

M. Živkovič

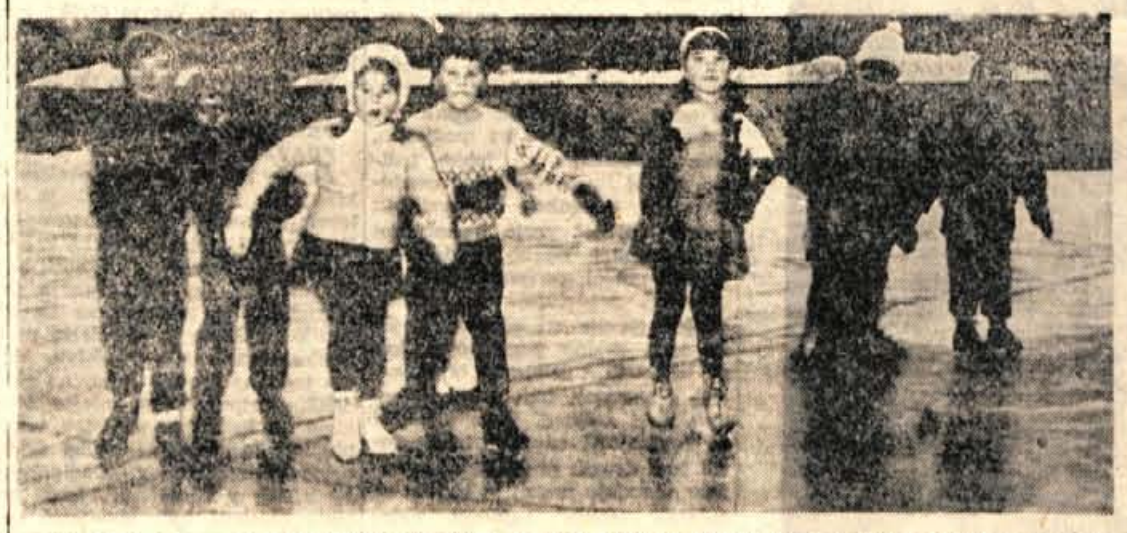

JESENICE — Jeseniški hokejski drsalni klub je tudi letos organiziral šolo za umetno drsanje, ki se je začela pred dnevi na umetnem drsališču pod Mežakljo. Največ pristašev ima šola prav gotovo med najmlajšimi, teh se je doslej tudi največ prijavilo. Računajo, da bo v šoli za umetno drsanje okoli 50 otrok. Med starejšimi je za šolo manj zanimanja. Sedaj jo obiskuje kakih 10 deklet in en fant. Solo so organizirali predvsem z namenom, da bi se jih kar največ naučilo drsati. Vodstvo kluba pa se drži načela: vsak kdor hoče biti dober hokejist mora predelati tudi obvezne like umetnega drsanja. — (M. Ž. — Foto: F. Perdan)

RAZSTAVA FOTOAMATERJEV

V sindikalni dvorani v Tržiču je bila v nedeljo otvoritev razstave tamkajšnjega fotokluba. Razstava je zelo skrbno aranžirana in je zanjo med Tržičani tudi precejšnje zanimanje. Posebna komisija je za razstavo prejela od šestnajstih avtorjev 127 črno-belih in 4 barvne slike, od katerih je za razstavo izbrala 69 črno-belih in vse barvne. Razstavljene fotografije, ki so delo amaterjev, so v večini zelo domiselne in tudi skrbno izdelane. Razumljivo pa je, da gledalcem ostanejo najbolj v spominu najboljša dela, ki so bila tudi nagrajena, in sicer je prvo nagrado dobil Riko Stritih (Pogled v areno), po eno drugo nagrado sta dobila Janko Krmelj (Na dopustu) in Janko Justin (Kraljestvo Storžiča), tri tretje nagrade pa so bile podeljene Marjanu Kuharju, Janku Krmelju in Petru Fajfarju, medtem ko so bili pohvaljeni Riko Stritih, Anton Frantar in Danilo Rozman. — B. F.

NEPOJASNJEN ROPARSKI NAPAD

V soboto, 16. decembra, je prišlo v hiši št. 15 v Loki pri Tržiču do nenavadnega dogodka. Mož je bil v službi, sin v kinu, v stanovanju pa je ostala sama žena Alojzija Skapir. Med 17. in 20. uro pa se je zgodilo nekaj, kar kriminalistična služba na Gorenjskem že dolgo ni zabeležila.

Okrog 20. ure se je vrnil sin domov in našel mater nezavestno, zvezano in s krvjo oblito ob stolu na tleh. Stanovanje pa je doživelo pravo razdejanje — vse je bilo razmetano. Nobenega dvoma ni, da je šlo v tem primeru za krajo denarja in da je bila Alojzija Skapir zaradi tega do nezavesti pretepena in mučena, ker ni hotela povedati, kje je denar. Napad (ni znano ali je bil eden ali več storilcev) zaradi tega tudi ni povsem uspel, saj kljub »dobri preiskavi« vlomilci niso odnesli 100.000 dinarjev, temveč le 15.200 dinarjev. Storilca še iščejo.

Svojevrstno naselje na Gorenjskem

LOKACIJA ZA KOKOŠJO FARMO, KI JO BO ZGRADILA KMETIJSKA ZADRUGA DOVJE-MOJSTRANA JE DOLOČENA V VASI VRBA

V začetku tega meseca smo v krajšem zapisku pisali o tem, da namerava Kmetijska zadruga Dovje-Mojstrana zgraditi kurjo farmo na bivšem igrišču za golf, ki so ga turistični forumi prav prihodnjo pomlad nameravali preurediti.

Sedaj pa smo zvedeli, da je posebna komisija, ki so jo sestavljali predstavniki Gorenjske turistične zveze, Turistične zveze Slovenije, Občinskih ljudskih odborov Jesenice in Radovljica, Mestnega sveta Bled, KZ Dovje, Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo in drugi določila novo lokacijo, ki je od igrišča za golf primerno oddaljena v smeri proti Vrbi. O pomenu predvidene farme nam je napisal sestavek predsednik Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo okraja Kranj Ivo Miklavčič.

Blagovno proizvodnjo konzumnih jajc predstavlja v glavnem individualna kmečka proizvodnja. Podatki kažejo, da se odkup znižuje. V letih 1957—1960 se je odkup jajc v naši republiki znižal za okoli 40 %, povpraševanje po tem potrošnem artiklu pa se veča. Nesorazmerje med ponudbo in povpraševanjem vpliva na povišanje cene. V letu 1961 smo uvozili 3 milijone jajc, če bi hoteli kriti vse potrebe tržišča, bi morali samo v obdobju november—december uvoziti 6 milijonov jajc.

Analize kažejo, da nam individualna kmečka proizvodnja ne more zagotoviti preskrbe z jajci. Če hočemo zagotoviti nekmečkemu prebivalstvu vsaj toliko jajc, kolikšna je potrošnja pri kmečkem prebivalstvu (60 jajc letno na prebivalca), bi morali zgraditi farme s kapaciteto 300.000 kokoši. Upoštevati moramo, da je to izredno nizka poraba v primerjavi s potrošnjo jajc drugod v svetu.

Problem proizvodnje jajc lahko rešimo z organiziranjem intenzivne proizvodnje. Tehnologija proizvodnje konzumnih jajc je znana v svetu in pri nas in je ta način v večjem delu kmetijsko naprednih držav edini, ki predstavlja blagovno proizvodnjo. Zato ni razlogov, da bi zavlačevali z izgradnjo kokošjih farm.

Pridobljene izkušnje predvsem na Perutninarskem zavodu »Kras« v Neverkah pri Pivki kažejo, da je najbolj ekonomično graditi farme z veliko koncentracijo (ne manjšo od 100.000 kljunov), koder znaša letna proizvodnja okoli 20 milijonov jajc.

Ker je na Gorenjskem velika potrošnja jajc, je predvidena izgradnja ene od treh farm v Sloveniji na Gorenjskem. Kmetijska zadruga Dovje-Mojstrana, ki deluje na področju občine Jesenice, se je odločila, da bo investirala izgradnjo kokošje farme s kapaciteto 120.000 kokoši. Letni bruto produkt naj bi bil v tej farmi preko 600 milijonov din.

Izgradnja kokošje farme ni samo v interesu individualnih potrošnikov, temveč bo pripomogla tudi k boljši preskrbi v gostinstvu, bolnicah in drugih ustanovah in podjetjih. Upoštevati moramo, da so jajca tudi pomemben izvozni artikel. Vzporedno s proizvodnjo jajc pa bo na razpolago tudi okoli 178 ton mesa. Življenjska doba kokoši je le eno leto, tako lahko tedensko zamenjajo oziroma dajo v zakol 2000 kokoši za trg in za predelovalno industrijo.

Plodna skupščina

V dvorani osnovne šole na Koroški Beli je bila preteklo nedeljo letna konferenca občinskega Sveta Svobod in prosvetnih društev Jesenice. Konferenci so prisostvovali razen številnih delegatov tudi predsednik Občinskega ljudskega odbora Franc Treven, predsednik okrajnega Sveta Svobod in prosvetnih društev Kranj, France Horjak in predstavnik Zveze Svobod Slovenije. Po obširnem referatu predsednika občinskega Sveta Svobod in prosvetnih društev Jesenice in po predloženem delovnem programu za leto 1962 ter pravilniku o točkovanju prireditev, je bila zelo živahna razprava. O problemih, ki so jih načeli, bomo pisali v sobotni številki. Podelili so tudi tri Čufarjeve nagrade za leto 1961 in več pohval. — B. C

mali oglasi

Zelo ugoden nakup NOVOLETNIH DARIL se Vam nudi v prodajalni DELIKATESA KRANJ in v njenem paviljonu na NOVOLETNEM SEJMU 4704

prodam

Vseljivo enosobno stanovanje prodam. Ponudbe oddati v podružnico Glasa — Jesenice pod »Takoj« 4800

Prodam 2 prašiča. Jezerska 102, Kranj 4801

Prodam 140 kg težkega prašiča. Breg ob Savi 28 4802

Prodam kravo 9 mesecev brejo. Sp. Brniki 45 4803

Prodam suha drva. Naslov v oglasnem oddelku 4804

Prodam Topolino C. Stroj in elektrika generalno obnovljena. Naslov v oglasnem oddelku 4805

Prodam nov kompleten sekular. Naslov v oglasnem oddelku 4806

Prodam več prašičkov po 6 tednov starih. Staretova 21, Cirče, Kranj 4807

Prodam ročno in motorno slamoreznico. Pšenična polica 16, Cerklje 4808

Zelo ugodno prodam moderno spalnico. Ogled od 16. ure dalje. Terčon, Cesta Kokrškega odreda 10, Kranj 4813

Dam 10.000 din nagrade tistemu, ki mi začasno preskrbi sobo v Kranju ali okolici. Naslov v oglasnem oddelku 4814

ostalo

Organizacijam nudimo pri nakupu novoletnih daril pri plačilu v gotovini ali s čekom poseben popust. Delikatesa Kranj 4704

Darila Vam po želji pakiramo in opremimo za dedka Mraza in Novo leto. Delikatesa, Kranj 4704

TVD »Partizan« Stražišče prireja dne 31. decembra 1961 s pričetkom ob 20. uri tradicionalno silvestrovanje v vseh prostorih doma. Igra priznani plesni ansambel »Albatras« iz Ljubljane. Predprodaja vstopnic v gostilni Benedik, telefon 21-51 od 22. do 28. decembra 4765

Avto-moto sekcija Žabnica poziva vse svoje člane, naj poravnajo članarino za leto 1961 pri Jožetu Podreka, Žabnica 4809

Kdor mi posodi 100.000 din za pol leta mu dam 10% obresti. Oddati ponudbe v oglasni oddelek 4810

Učence osemletke poučujem vse predmete. Drol, Podnart 4811

Preklicujem za neresnične vse izrečene besede o Janezu Žnidaršiču. Valentin Serajnik 4812

? Kje bomo kupili novoletna darila ?

V KRANJU OD 25. DO 30. DECEMBRA 1961
V PROSTORIH DELAVSKEGA DOMA
(nasproti poslopja OLO)

V PAVILJONIH „NOVOLETNEGA SEJMA“

NA JESENICAH OD 26. DO 30. DECEMBRA 1961
V PROSTORIH METALURŠKE ŠOLE
(za restavracijo „Kazina“)

Javljam žalostno vest, da je po dolgi in mučni bolezni umrl moj ljubljeni mož

JOŽE MRAVLJA
upokojenec

Leži na pokopališču. Pogreb bo v četrtek, 21. decembra ob 15.30 uri izpred križišča na kranjsko pokopališče.

Kranj, 19. decembra 1961

Žalujoči: žena Ana s sinom Francitom, bratje: Janko, Marko, Francelj, sestra Ivanka in sorodniki

ZAHVALA

Vsem, ki so ob smrti našega dragega očeta, starega očeta, brata in strica

FLORJANA ZAPLOTNIKA
cestarja v pokoju

sočustvovali, mu darovali vence in ga spremili na njegovi zadnji poti prisrčna hvala.

Žalujoči: Hčerki in ostalo sorodstvo

Atletski klub Triglav proslavlja

Pet let uspešnega delovanja

Atletika dobiva tudi pri nas v zadnjem času vedno večji poudarek kot ena od temeljnih dejavnosti telesne vzgoje med mladino in je najboljša osnova za nadaljnjo specializacijo v posamezne športne panoge. Tega so se zavedali tudi pri športnem društvu Triglav, ko so pred 5 leti ustanovili atletski klub z namenom, da v tako močnem središču s številnimi šolami organizirano zaživi tudi atletika.

Ta šport v tistem času v Kranju sicer ni bil neznan, saj so bila srednješolska tekmovanja že kar tradicionalna. Žal pa so bila ta tekmovanja le občasna, prav tako pa ni bilo strokovnjakov, ki bi najbolj talentiranim atletom pokazali pot k nadaljnjemu razvoju. Prav zato je razumljivo, da se je AK Triglav že ob ustanovitvi najbolj naslonil prav na šole.

Razumljivo je, da so bili začetni uspehi še prav skromni. Kljub temu in slabim atletskim napravam na nogometnem igrišču Triglava pa pri atletskem klubu niso obupali. S porastom množičnosti je rasla tudi kvaliteta, tekmovalci pa so prinašali domov že prve pokale in diplome z raznih tekmovanj.

Mlada ekipa kranjskih atletov je imela doslej največ uspeha v mladinski konkurenci, kjer so poleg naslovov republiških prvakov pobrali že tudi najvišja priznanja na državnih prvenstvih, kar jim je omogočilo nastop v republiškem in celo državnem dresu v mladinski reprezentanci. V ekipnem tekmovanju so se doslej udeleževali le seniorskega B programa, v katerem so v letošnjem jubilejnem letu zmagali v moški in ženski konkurenci v republiškem finalu. Prihodnje leto imajo namen kar najčastneje braniti oba naslova, mimo tega pa bodo prvič sodelovali v mladinskem državnem ekipnem prvenstvu.

Precejšnja ovira za boljši razvoj atletike v Kranju je atletski stadion. Do letos so se morali atleti Triglava zadovoljevati z igriščem ob cesti JLA, kjer so bile le za silo urejene najnujnejše atletske naprave. Letos pa so zaradi zazidave te površine ostali praznih rok. Stadion SD Mladost, Savski log in igrišče pred osnovno šolo »Simona Jenka« so bili novi tereni, kjer so atleti skušali reševati nastalo situacijo. Ta igrišča pa so bila sposobna le za skromen trening, na tekmovanje pa je bilo treba hoditi v goste. Prihodnje leto pa bo verjetno tudi njim zasijalo sonce, saj jim obetajo izgradnjo atletskih naprav na novem centralnem stadionu.

Trije trenerji, ki so doslej skrbeli za vadbo, skoraj ne zadoščajo več za vse večje število tekmovalcev. Prav zato so pred nedavnim ustanovili trenersko komisijo, ki bo izpopolnjevala svoje vrste z novimi člani — starejšimi atleti. Poleg tega bo komisija skrbela za izboljšanje metod treninga s študiranjem strokovne literature in raznimi posvetovanji ter skrbela za razvoj vsakega posameznega atleta s predpisanim treningom — primernim za njegove zmogljivosti in sposobnosti.

L. Stružnik

objave

Trgovsko podjetje KNJIGARNA »SIMON JENKO« V KRANJU obvešča vse gospodarske organizacije, da sprejme pismena prednaročila za:

TISKOVINE ZA ZAKLJUČNI RAČUN za leto 1961

Ščekić: ZBIRKA PREDPISOV O ZR S KOMENTARJEM IN PRAKTIČNIMI PRIMERI

Obrazci bodo dvojni: enotni in za pavšaliste.

Vsak naročnik naj navede koliko kompletov potrebuje, vrsto obrazcev in število priročnika.

Naročila sprejemamo do 6. januarja 1962.

OBJAVA

Prešernovo gledališče v Kranju pripravlja za NOVOLETNO JELKO uprizoritev »Bagdadske pravljice«, ki bo od 23. decembra dalje vsak dan ob 16. uri v gledališču.

Prav tako bo v Prešernovem gledališču pripravljena skupina dedka Mraza s spremstvom.

Vse kolektive, sindikate in družbene organizacije ter šole obveščamo, da lahko pri upravi gledališča ali na telefon 23-55 naročajo zaključene predstave in obiske dedka Mraza.

OBVESTILO

Stanovanjska skupnost Stražišče obvešča prebivalce, da bo na praznik Ljudske armade pričela z **obratovanjem nove kemične čistilnice in pralnice.**

Otvoritev bo 22. decembra ob 16. uri.

Sprejemamo v čiščenje vsak dan od 8—12 in od 15—17 ure v Seljakovi ulici 7, Stražišče (bivši Batistič).

Za kvalitetno in hitro postrežbo imamo dobre strokovnjake z večletno prakso.

Upravni odbor občinskega stanovanjskega sklada občine Radovljica razpisuje na podlagi sklepa seje z dne 1. 12. 1961

natečaj

za predplačilo na stanovanjsko pravico v treh 7-stanovanjskih hišah v Radovljici ob cesti Staneta Žagarja

1. Predmet predplačila na stanovanjsko pravico so naslednja stanovanja:

6 enosobnih stanovanj	40,76 m²
6 dvosobnih stanovanj	44,21 m²
9 trosobnih stanovanj	60,75 m²

Dve tretjini teh stanovanj bo vseljivih v mesecu novembru 1962 in ena tretjina v mesecu oktobru 1963.

2. Natečaja se lahko udeležijo družbeno-pravne in fizične osebe v delovnem razmerju.

3. Pogoji za predplačilo so naslednji:
Predplačnik je dolžan plačati za:

— enosobno stanovanje	700.000 din
— dvosobno stanovanje	900.000 din
— trosobno stanovanje	1,200.000 din

Ta znesek je dolžan predplačnik plačati do vselitve v stanovanje, in sicer 70 odst. do 15. 1. 1962 in 30 odst. pred vselitvijo v stanovanje.

4. V kolikor ponudnik odstopi od predplačila, se mu obračuna 2 odst. varščine v korist stanovanjskega sklada občine Radovljica. V kolikor je ponudnikov več kot razpoložljivih stanovanj, bodo imeli prednost pri plačilu predplačila na stanovanjsko pravico ponudniki, ki prispevajo večji delež v predplačilu k vrednosti stanovanja.

5. Plačilo predplačila se obračuna prosilcu z najemnino tako, da ne plačuje del najemnine za vzdrževanje stanovanja toliko časa, dokler razlika ne doseže vplačanega predplačila.

6. O izidu natečaja bodo ponudniki obveščeni najkasneje do 10. 1. 1962.

Ponudbe po tem natečaju so ponudniki dolžni vložiti v zapečatenih kuvertah — označeni z oznako »Natečaj za plačilo predplačila na stanovanjsko pravico občine Radovljica« pri stanovanjskem skladu občine Radovljica najkasneje do 31. 12. 1961. Tu dobe interesenti tudi potrebna pojasnila in na vpogled načrte teh stanovanj.

Radovljica, dne 1. 12. 1961

Občinski stanovanjski sklad
občine Radovljica

OBVESTILO

Obveščamo vse invalidske upravičence, ki prejemajo invalidske prejemke po zakonu o vojaških vojnih invalidih in člane Združenja voj. vojnih invalidov, da bomo prihodnje dni, ko bodo letne konference krajevnih organizacij ZVVI, razdeljevali izplačilne knjižice, podaljševali veljavnost izkaznic za znižano vožnjo in potrjevali veljavnost zdravstvenih izkaznic, in to po naslednjem vrstnem redu:

za območje krajevne organizacije ZVVI:

BESNICA — v nedeljo 24. 12. 1961. ob 9. uri v Zadružnem domu v Besnici

SENČUR — v nedeljo 24. 12. 1961. ob 14. uri v Domu gasilcev v Šenčurju

JEZERSKO — v ponedeljek 25. 12. 1961. ob 10. uri na Krajevnem uradu Jezersko

isti dan ob 12. uri za področje Kokre pri Arnežu v Kokri

GOLNIK — v ponedeljek 25. 12. 1961. ob 14. uri v gostilni Oman v Goričah

CERKLJE — v ponedeljek, 25. 12. 1961. ob 18. uri v Zadružnem domu v Cerkljah

PREDDVOR — v torek, 26. 12. 1961. ob 9. uri v Prosvetnem domu v Preddvoru

PREDOSLJE — v torek, 26. 12. 1961. ob 14. uri v Kulturnem domu v Predosljah

NAKLO — v torek 26. 12. 1961. ob 18. uri v gostilni Ferjane v Strahinju

ŽABNICA — v sredo 27. 12. 1961. ob 15. uri v Domu gasilcev v Bitnjem

STRAŽIŠČE — v sredo 27. 12. 1961. ob 18. v novi šoli v Stražišču

KRANJ - CENTER — v četrtek 28. 12. 1961. ob 16. uri v dvorani Zbora proizvajalcev OLO

KRANJ - HUJE v petek 29. 12. 1961. ob 16. uri v prostoru bivše šole na Hujah.

Da bi se izognili zamudam in poznejšim eventuelnim reklamacijam, pozivamo vse prizadete, da zanesljivo in pravočasno pridejo ob napovedanem času na določen kraj in prinesejo v potrditev zgoraj navedene legitimacije. Le v izredno upravičenih primerih (nepokretnost, bolezen in službeni zadržki) smejo upravičenci poslati svojega najbližjega svojca.

Kranj, dne 18. 12. 1961.

Oddelek za družbene službe ObLO Kranj
Občinski odbor ZVVI občine Kranj

Hans Werner Richter — 60

PORAŽENI

»Spet nova ameriška zvijača!« je dejal nekdo poleg Guehlerja. »Zbrali so tisoč polepuhov, ki nam morajo reči, da so iz Normandije. Mar jim verjameš?«

Guehler ni odgovoril. Potem se je ozrl. Nekdo mu je položil roko na ramo. Bil je Boehmer.

»Opozoriti jih moramo!« je dejal.

Vrata so se odprla. Tisoč mož iz Normandije je prikorakalo v taborišče.

»Samo prav mladi ali hudo ostareli obrazi,« je dejal Guehler.

»Ubogi cucki!« je dejal Boehmer.

»To so brezposelni,« je dejal nekdo zraven njega, »to sploh niso vojaki.«

»Izdajalci!« je dejal drugi.

»Prihajate res iz Normandije?«

»Naravnost od tam.«

»In kako kaže z vojno?« je vprašal Guehler.

»Zgubljena je.«

»Vse skupaj je sranje. Lepo so nas namahali, kaj takega še nisi videl!«

»Mnogo opreme?«

»Strahotno! Letala za letalom. Ladijsko topništvo. Mi pa z našimi strojnicami in lahkimi škropilnicami.«

Ustavili so se na taboriščni cesti. Pred njimi je stopical bataljonski narednik. Vpil je: »Pozor!«

Nobeden se ni premaknil.

»Svinjarija!« je vpil Buschmann, ki je stal na koncu dolge vrste.

Guehler je z Boehmerjem in Grundmannom stopal mimo zadnjih vrst. Nasproti jim je prišel Buchwald.

»V pravem stanju so,« je dejal.

»Ti, kaj pa tukaj? Imate še kaj nacistov?«

»Na kupe!« je dejal Grundmann.

»No, kaj takega!« je dejal prvi. Bil je visok in širokopleč. Guehler se je ustavil zraven njega.

»Previdni bodite!«

»Čemu?«

»Zaradi nacistov, v taborišču jih kar mrgoli,« je dejal Guehler.

»Tukaj, v Ameriki?«

»Še več jih je, kot v Nemčiji. Če boš odprl gobec, utegneš doživeti vraga.«

»No, kaj takega!« je dejal oni.

»Tega bomo vzeli v našo barako,« je zašepetal Buchwald.

Ujetnike so porazdelili po barakah.

Stopili so k Buschmannu in Guehler je dejal:

»Enega izmed njih bi rad vzel v svojo barako.«

»Kako se imenuje?«

»Schmidt,« je dejal Buchwald.

Buschmann je vzel beležko in zapisal Schmidta.

»Vam na ljubo,« je dejal.

Odšli so nazaj k Schmidtu in ga vzeli s seboj.

»Še nekaj tovarišev bi odpeljal s seboj,« je dejal.

Hodili so med vrstami.

»Wilhelm,« je dejal Schmidt, »pojdi z menoj, tukaj je dobro.«

Prišli so v barako in pripeljali s seboj pet mož. Prišel je Buschmann in preklinjal:

»Kaj se dogaja?«

»Ti morajo ostati tukaj,« je dejal Guehler.

»Svinjarija!« je zarjovel Buschmann in zdrvel iz barake.

Zasedli so proste postelje. Vreče so pometali na ležišče in posedli.

»Pripovedujte nam, kako je bilo,« je dejal Buchwald.

Stali so okrog Schmidta, ki je samozavesten in udobno sedel na svoji postelji.

»Tam,« je dejal, »tam je šlo vse k vragu.«

V barako sta vstopila dva podčastnika.

»Pazi,« je zašepetal Guehler, »to sta dva izmed onih.«

Podčastnika sta obstala zraven njih.

»Najbrž ni nikogar, ki bi verjel, da so tile prišli iz Normandije?« je dejal eden izmed njiju.

Vsi so molčali. Schmidt je dvignil glavo in dejal:

»Od kod pa smo prišli?«

»Si novinec?«

»Da,« je dejal Schmidt, »in prihajam naravnost iz Normandije.«

»Nehaj lagati!«

»Kdo pa laže? Menda vem, od kod prihajam.«

»Kaže, da je dozorel,« je dejal drugi podčastnik. Spogledala sta se in zarežala.

»Onstran morja so jim lepo podkurili,« je dejal Grundmann.

»Ničesar te nismo vprašali.«

Schmidt je vstal. Bil je visok, višji od obeh podčastnikov. Potrepljal je enega po ramenu in dejal:

»No, dečko, ti boš morda še zmagal, kaj?«

Podčastnik se je zdrznil. Prebledel je. Vsi so ga opazovali.

»Vojna je izgubljena,« je dejal Schmidt, »sprijazniti se boš moral s tem.«

»Tukaj v taborišču vlada red. Izdajalcev ne potrebujemo!«

»Izdajalec!« se je zasmejal Schmidt.« Kakšen izdajalec? Pravim le, da bomo izgubili vojno. Na koncu smo. In to je vse. Ko bi videl njihovo opremo, bi se ti zaletelo.«

»In tajno orožje?«

»To je propaganda,« je dejal Schmidt in se znova zasmejal, »Prevara!«

Podčastnika sta se žalostno spogledala. Nobeden ju ni podprl. Vsi so stali okrog postelje in gledali Schmidta.

»No,« je dejal, »Saj ni tako tragično, vse gre po svoji poti.«

Podčastnika sta se obrnila in odšla. Schmidt se je zasmejal.

»Kakšna bedaka!« je dejal.

»Kljub temu moraš biti previdnejši,« je dejal Boehmer.

Zvečer so Američani spet zaprli vrata drugega bataljona, kjer so bili podčastniki in naredniki.

Guehler je ležal na postelji in čakal.

»Bodo prišli?« je premišljeval. »Bodo še prišli?«

Toda baraka je bila tiha. Konz je ležal v postelji zraven njega. Nemirno se je premetaval.

»Človek, ko bi imel pošteno žensko!«

»Počakati moraš.«

»Ne morem več vzdržati,« je dejal. »Včeraj si je nekdo iz prvega bataljona prerezal žile. Taboriščna blaznost.«

»Da,« je dejal Guehler. »Vem.«

»Kako neki lahko vzdržiš?«

»Ne mislim na to, to je edina rešitev.«

Skozi vrata barake je prinašalo dah po življenju. Prihajal je skozi temo, iz doline. Guehler je slišal vreščeč ženski smeh onstran ceste za bodečo žico, potem pa zamolklo tuljenje lokomotive. Vojak na stražnem stolpu je v temi pel.

»Kdaj neki bomo lahko odšli od tod?« je dejal Konz.

XXVI.

Ponoči so se prebudili. Iz drugega bataljona je bilo slišati vzklike »Heil!« in Horst-Wesslovo pesem.

»Podčastniki se postavljajo,« je dejal Konz.

Guehler je skočil s postelje in sedel pred vrata. Nad eno izmed barak se je pojavila zastava s kljukastim križem na drogu.

S stražnih stolpov so žarometi nenehno krožili prek streh. V luči žarometov je bilo jasno videti zastavo s kljukastim križem.

Iz barake je prišel Schmidt. Hlače si je visoko prepasal in dejal:

»Tem se je zmešalo.«

DOKUMENTI! DOKUMENTI! DOKUMENTI

IVAN JAN 49

ČANKARJEVCI

Medtem je vod še naprej uspešno zadrževal predrzne in številne Nemce. Neredko je bilo slišati vpitje njihovih oficirjev: »Vorwärtz!«, »Schnell!«, »Links!«, »Rechts!«

Nenadoma je zaropotalo tik pod njihovimi, Bičkovimi položaji. Opazili so v belo oblečene smučarje, ki so se odtrgali iz megle. Udarili so v bok. Le stežka bi jih opazili, a so jih izdajale smuči in streljanje. Bila jih je dolga kolona, več ko sto... To je bil nevaren poskus, kajti vse je kazalo, da so jim hoteli priti ne le v bok, temveč tudi za hrbet. Če se megla prav tedaj ne bi razkadila, bi bili hudo nevarni...

Biček je težko čakal na pomoč, ki jo je z vso verjetnostjo pričakoval. A čakati samo nanjo ni smel, kajti smučarji so bili tu in streljanje je bilo zelo gosto. Dobro da je računal že prej, kako nevarni so boki in je tako razporedil tudi borce. Vod je tako imel pregled na obe strani vijugastega grebena nad Dražgošami. Z daljnogledom je lovil spremembe na vseh straneh in še dosti zgodaj opazil nenadno napadalno kolono smučarjev...

Medtem pa so od spodaj nenehno pritiskali nemški pehotni oddelki. Zdaj je bilo povsem jasno, da hočejo najprej zavzeti to dominantno točko, kar je pomenilo, da so oboji to vzvišeno

In resnično: okoli devetih se je nasproti položajev Ilijeve desetine pokazala strnjena kolona Nemcev, ki so ugibali, kod naj bi prodirali. Nemci so bili že dobro vidni, toda Ilijevi borci so čakali, da bodo prišli še bliže. Bilo jih je kakih 200. Potem so se nad grapo ustavili, da bi ugotovili, kje so. Vsepovsod je bil mir in vas je bila videti kot izumrla, četudi so proti dolini štrlele cevi partizanskega orožja! Vse je skrbelo le to, da ne bi zaradi mraza odpovedalo. Posebno mitraljezi!

Z jamniške smeri se je tudi bližala nemška kolona! Ta je bila usmerjena prav tja, kjer so bili Bičkovi položaji. Tretja kolona Nemcev se je pomikala iz Rudnega proti Pečem, četrta je silila na vzhodni strani čez Lajše, peta pa bi rada prišla čez Novaka na desno krilo dražgoških branilcev. Tako bi vas obkolili od vseh možnih strani, za hrbtom pa je zapirala pot prestrma in zasnežena Jelovica.

Sleherni izmed Ilijevih borcev je medtem že lovil svojega na muho. Vsi so bili sicer vznemirjeni, toda mirovali so in čakali, da bi Nemci prišli še bliže. Streli morajo zadeti v polno! To, da bi Nemci užgali prvi, niso hoteli čakati! Pri tem pa so računali: prehiteli smo vas! Presenečenja ne bo! Na vseh mogočih točkah in prehodih vas čakajo naše cevi! Če bo kdo presenečen, boste to vi, zeleni vojaki!

Nemci so prišli tako blizu, da bi bilo zdaj nesmiselno čakati. Po tihih in zasneženih dražgoških bregovih je odjeknil prvi strel, ki ga je spustil mladi France Kavčič, z bratom Jožetom nedavno rešen fant iz škofjeloških zaporov. Sledil je drugi in potem je nastalo splošno streljanje. Prvi mah ni bilo razločiti, kdo je pravzaprav začel, potem pa se je pokazalo, da so začeli partizani! Prav to je zagotovilo, da je že po prvih strelih, ki so Nemce iznenadili, padlo nekaj zelenih vojakov, pravzaprav policistov. Nemci so takoj odgovorili, čeprav so bili sprva zmedeni in so svoje mrtve in ranjene najprej spravili na varno. Obojestransko streljanje je trajalo toliko časa, da je padel tudi poveljnik te nemške kolone, zaradi česar so se napadalci za nekaj ur umaknili.

Streljanje pri Ilijevi skupini pa ni bilo dolgo osamljeno. Začelo je ropotati po vseh strminah, na vsej okoli tri kilometre dolgi fronti. Bilo je tako, kot bi prižgal minersko vrvico, ki je vnemala vse tisto razstrelivo, ki se ga je dotaknila. Sneg je sicer dušil gosto streljanje, vendar je odmevalo po vseh bregovih.

DOKUMENTI! DOKUMENTI! DOKUMENTI!

Obisk pri čuvarjih naših meja

Večerilo se je in sneg je škripal pod nogami. Ko sem zavil v majhno vasico Hrušico, so po domačijah že gorele luči. Bil je prazniční zimski večer. Tih in samoten. Sneg in volčji zobje decembrskega mraza.

Na stezi sem srečal domačina, ki me je pogledal dokaj nezaupljivo. Najbrž sem poredko zaide tujec. Vprašal sem ga, kje bi našel graničarje.

»Zdajle,« je dejal, »jih boste zanesljivo dobili v Domu družbenih organizacij. Nekaj nam pripravljajo za Dan JLA.«

Graničarji na odrskih deskah

Ko sem zaprl vrata za seboj, se je k meni obrnilo nekaj glav. Bil sem edini civilist med vojaki. Po besedi, ki je tekla, sem spoznal, da pripravljajo Klopčičevo enodejanko »Mati«.

Tako torej, sem preudaril, tudi ta trenutek, ki sem mu zdajle priča, je del njihovega življenja. V neurju in snežnih zametih, v sončnih dneh in temnih nočeh, vselej in povsod je vsakdo teh krepkih fantov ves in do kraja zavzet s svojimi vojaškimi dolžnostmi. Ko pa se vrne v karavlo, odloži orožje in vojaške dolžnosti do prihodnje izmene, se pomešu med domačine; vsakega posebej pozna in vsi poznajo njega — graničarja... Kakor velika družina majhne vasice Hrušice! In zdaj, ko je z vsakim dnem bliže njihov praznik — Dan JLA — so se zbrali v igralsko družino. Domačinom in sebi bodo pripravili nekaj prijetnih trenutkov.

Potem sem se zapletel v pogovor z režiserjem igralske skupine, vodnikom Vitomirjem Mitićem. Daleč iz drugega konca naše domovine — iz Niša — je zašel v ta gorati svet, kjer opravlja svojo odgovorno dolžnost. Pravi:

»Vsako leto uprizorimo kakšno enodejanko ali skeč. V prostem času je kulturno in politično delo med vaščani naša osnovna naloga. Nismo samo vojaki na meji, temveč tudi tovariši, ki s političnim in kulturnim delom širimo drug drugemu obzorje in utrjujemo medsebojne vezi.«

»In kako ste se odločili prav za Klopčičevo ‚Mater'?« sem ga vprašal.

Ker nismo našli primerne igre v srbohrvatskem jeziku, so nam v Čufarjevem gledališču na Jesenicah predlagali Klopčičevo enodejanko. Prva smo imeli pomisleke, ker sta med osebami dve ženski vlogi, potem pa smo se odločili: tudi ženske vloge bomo igrali sami. Našli smo dva vojaka s primernim glasom, ki bosta — kot kaže — kar dobro opravila to nenavadno dolžnost.«

Potem mi je tovariš vodnik predstavil 21-letnega kmečkega fanta Todorja Uroševića iz okolice Leskovca v Srbiji. Dejal je:

»Doma sem večkrat igral, a zdaj se prvič vživljam v žensko vlogo.«

»In gre?«

»Tako, tako. Menim, da bo šlo, čeprav ne vem, kako se bom počutil v ženski obleki. In malce se tudi bojim, da se mi bodo smejali...«

Tovariš vodnik ga je spodbudno potrepljal po rami, češ saj bo šlo, nikar pretiranih skrbi. Potem mi je predstavil ostale fante:

— Danila Vitića, gradbenega delavca iz okolice Tuzle. Prvič bo stopil na odrske deske v vlogi Mince. Čeprav začetnik, kaže veselje do igranja;

— Milana Kaurinovića v vlogi Petra, kmečkega delavca iz Bosne;

— Miroslava Nedeljkovića iz okolice Prištine v vlogi Marka:

— Stanka Tomiča iz Vranja, po poklicu mizarja, igral bo Andreja ... In potem še ostale. Vsi kažejo zavzetost in veselje do odrskih desk.

Tudi z gozdnimi delavci in prevozniki lesa se graničarji dobro poznajo. Francu Smoleju s Koroške Bele, ki vozi le pozimi hlode v dolino, se je odpela veriga in debla so zdrsnila s sani. S pomočjo graničarjev je bilo brž nared

Ne samo kulturno delo

Počasi gremo. Pot nas vodi h karavli. Noč je. Fantje so pred nama. Z vodnikom sva zaostala. Najin pogovor teče o stvareh, ki dopolnjujejo graničarjem življenje. Tovariš vodnik mi pripoveduje:

»Naše kulturno delo ima v Hrušici že svojo tradicijo. A ne gre le za kulturno sodelovanje z vaščani, tudi sicer smo tesno povezani. Pri gradnji vodovoda smo opravili 120 delovnih ur, kljub službi, ki je naporna. Večkrat se pomerimo v športu z mladino v odbojki, nogometu, šahu, perjanici itd. Le v smučanju ne pridemo Gorenjcem do živega. Saj je razumljivo: vozijo, kot bi se rodili s smučmi...«

Ko sem sedel v topli karavli, me je premagala radovednost. Da bi ne bil videti preveč vsiljiv, sem tipajoče vprašal:

»Kaj pa služba? Gotovo doživite marsikaj zanimivega.«

»Zares, ampak pozno je že in o tem vam bodo drugi še marsikaj povedali,« je rekel vodnik. »Saj ostanete še jutri med nami, kajne?«

»Na Javorniški rovt se bom odpravil,« sem mu odgovoril.

»No, vidite, priložnosti bo še dovolj.«

In legli smo k počitku.

Na Javorniškem rovtu

Bil je mrzel, jasen dan, kakršen je samo v planinah. Rinila sva v strmino: pred menoj je šel moj spremljevalec — poročnik Peter Brljević, prijazen fant, Črnogorec. Enajst let je že v JLA, dve leti in pol v Sloveniji. Ko sva se odpravila na pot, je bil zgovoren. Zdaj v strmini pa je umolknil. Pred mano se je vzpenjal kot gams. Vajen je gorske hoje. Mene pa je strmina premagovala. Zaostajal sem. Zdaj pa zdaj je zastal tudi poročniku korak. Nič ni rekel, a vem, da je počenjal to zaradi mene.

Ko sva prišla do prvih hiš v Javorniškem rovtu, so ga domačini pozdravljali kakor starega znanca — prijazno in nasmejano.

»Vroče?«

»Strmina greje bolj kot peč,« se smeje poročnik.

»Preveč sta oblečena.«

»Menda res, mamca.«

Potem sva dohitela možakarja. S počasnim, zanesljivim korakom gorjanca se je vzpenjal. To je Albin Praprotnik. Z ženo oskrbujeta Planinski dom na Pristavi.

»Očka, le hitreje,« mu je dejal spodbudno poročnik.

»Nisem več v vaših letih, imam svoj korak,« je odgovarjal Praprotnik.

»No, pa vas bova počakala v planinskem domu.«

»Prav, prav.«

Cez čas je res prišel za nama. Posedli smo in se okrepčali. Ker naju je čakala še dolga pot, sva se kmalu odpravila.

Hodila sva po gazi proti karavli. Korak za korakom. Sneg nama je segal čez gležnje. Ko sva se pred karavlo pozdravila z graničarji, me je prevzel vtis: to je pravzaprav družina. Velika družina v samotnem svetu. Skupne dolžnosti in tovarištvo jih vežejo.

V karavli je bilo prijetno. Topla peč. Domače vzdušje. Tudi kopalnico imajo s toplo vodo. Ogledoval sem si prostore in dejal:

»Prijetno je tu.«

»Daaa,« je dejal z zateglim glasom poročnik Drljević. »Tišov Lojze in njegov prijatelj Ivan Tušar sta z zlato »špico« zapisana v zgodovino te karavle. Največ zaslug imata, da je tako, kot je.«

In potem sem zvedel, da je bila karavla obnovljena leta 1957. Tišov Lojze, znan revolucionar in politični delavec v jeseniški kotlini, se je zavzel za njeno ureditev. Ko je bila končana, je bilo treba postaviti strelovod. Da bi bolj »vlekel«, je bilo treba konico strelovoda pozlatiti. Tišov prijatelj Ivan Tušar, sedanji predsednik SZDL Javornik–Koroška Bela, je dal zlat prstan, ki so ga prelili. Konica strelovoda je torej zdaj pozlačena. Zato tisto o »zlati špici«.

Neznanec z revolverjem

S poročnikom hodiva ob meji. Spremlja naju stražar. Mejni kamen z napisom: FLR JUGOSLAVIJA. Onstran je Avstrija. Nikogar ne vidimo. Gorski vrhovi in tišina.

In tako — sredi počitka — s prižgano cigareto se obudijo spomini na doživetja graničarjev.

»Tu marsikaj doživite,« pravim.

»Marsikaj. Na primer tisto o neznancu z revolverjem.«

»Kako je bilo?«

»Bila je junijska noč. Patrola je bila na svojem nočnem obhodu. Molče, brez besede so se pomikali graničarji. Potem je nastal pred njimi šum. Patrola je postavila zasedo. Cez čas so opazili moškega, ki se je približeval meji. Zmeraj bliže in bliže zasedi.«

»Stoj!« je zaklical eden graničarjev.

Neznanec je v hipu potegnil revolver.

Z daljnogledom graničar pozorno opazuje okolico

Z druge strani spet: Stoj! (In s tretje: Stoj!) Spregledal je, da je v spretno nastavljeni zanki. Rešitve ni. Odvrgel je pištolo in se predal.

V karavli, kamor so ga odpeljali, se je otročje izmikal, češ da je zašel in da s pištolo ni hotel groziti graničarjem, ker sploh ni vedel, kje je patrola. V odvrženi pištoli pa so bili trije naboji.

Izletnica z visokimi petami

Mož in žena, fant in dekle v planinski postojanki. V pogovor venomer vpletajo mejo. Vprašujejo. Proti večeru se odpravijo prav tja, kamor bi ne smeli. Ustavi jih patrola. Niso se upirali. Bili so mirni. Izgovarjali so se, da so zašli. Med potjo v karavlo se je začelo dekle z visokimi petami spogledovati z graničarjem. Ker ni kazal razumevanja za njene čare, mu je začela ponujati denar, uro, tranzistor. Skratka: podkupnina, čeprav so »le zašli in niso hoteli ilegalno čez mejo.«

Tovarištvo ob slovesu

Takih in podobnih zgodb sem zvedel še več.

Potem smo šli naprej ob meji. Minil je dan in večer v karavli je bil spet poln spominov in zgodb...

Ko sem se naslednje jutro vračal v dolino, mi je bilo težko. Kratek čas sem preživel tam, med graničarji, ki varujejo mejo, in naše slovo je bilo, kot je slovo dobrih tovarišev — iskreno, spodbudno:

»Na svidenje!«

Stane Skrabar

Patrolo na svojem obhodu vzdolž meje. Štirinožni član patrole vsiljuje tempo

Bodice

● *To pot bom spet potegnil »iz naftalina« stvar, ob katero sem se spotikal že pred petimi leti. V mislih imam odtočne jarke vzdolž ceste Staneta Zagarja v Kranju. Kar precej globoki so, cesto pa spremljajo od podjetja Avtopromet do gostilne »Pri Jaku«. Tamkajšnji prebivalci so se teh jarkov že večkrat lotevali na zborih volivcev, pa je bilo vse bob ob steno. Gre pa predvsem za to, da bi lahko namesto jarkov opremili cesto s primernimi pločniki za pešce. Tako pa ljudje hodijo bolj po sredini ceste kot ob robu. Čisto razumljivo! Ni posebno prijetno, če mimogrede zdrsneš v jarek. Navsezadnje je pa čisto zabavno, ko gledaš na tej cesti promet. Pešci kolnejo avtomobile, ki jih odrivajo proti jarkom, avtomobilisti pa pešce, ki jim rinejo pod kolesa. — Pa še tale dogodek vam povem. Ondan v večernih urah je neki avtomobilist zapeljal na rob ceste in ustavil. Nekdo je izstopil. Slišal sem tole: »Hvala lepa« in »Mejdve«! Pešec, ki je računal, da bo stopil na cesto, se je pognal naravnost v jarek.*

● *Novi most čez Kokro v Kranju bo kmalu odslužil. Škoda, da so ga sploh zgradili. Mnogi Kranjčani, ki domujejo tik nad sotesko, bodo strugo Kokre, čeprav je tako salamensko globoka, v desetih ali petnajstih letih povsem zasuli. Potem bomo pa kar po smeteh hodili z brega na breg. Kar poglejte si, kako jo marljivo zasipavajo s smetmi, kot da ne bi imeli za to primernejšega prostora. Ponekod so bregovi na debelo nastlani z najrazličnejšimi odpadki. Nič kaj prijeten pogled na sicer tako slikovito sotesko, ki ji daleč okrog ne najdemo primere.*

● *Zdaj se bom pa spravil še nad fantiče, ki se, odkar je sneg pobelil naše kraje, kot obsedeni drsajo po cestah. S tem pa seveda hudo zgladijo pločnike. Ubogi pešec, ki ponevedoma stopi na tako drsnico, takoj pomoli vse štiri od sebe. Prav bi bilo, če bi starši in učitelji otroke poučili, kaj je prav in kaj ni prav. Če pa lepa beseda ne bo zalegla, bi pa mulčkom ta pouk vtepli v hlače. — Glejte, kaj se mi je zgodilo ondan! Nič hudega slutečo sem hitel po Trgu revolucije v Kranju. Na vsem lepem pa so se tla pod menoj premaknila in zvižka sem telebnil na hrbtišče. Kar tapo mi je jemalo, ko sem se pobiral s tal. Do sem bi že šlo, ampak tele pripombe pa le ne morem požolniti. Ko sem si otepal plašč se je neki smrkavček obregnil: »Prav mu je, kozlu staremu, kaj se pa siti z drsanjem, če pa koj pogrne!« — Vas pozdravlja vaš*

Bodičar

GLAS
v vsako hišo